

MEDIUM AEVUM QUOTIDIANUM

HERAUSGEGEBEN VON GERHARD JARITZ

Polnische Forschungen
zu Alltag und materieller Kultur
des Mittelalters und der frühen Neuzeit.
Eine Auswahlbibliographie

VON

CAMILLA BADSTÜBNER-KIZIK

UND

EDMUND KIZIK

KREMS 1991

Gedruckt mit Unterstützung der Kulturabteilung des Amtes
der Niederösterreichischen Landesregierung

Satz: Birgit Karl

Alle Rechte vorbehalten
– ISBN 3-90 1094 03 2

Herausgeber: Medium Aevum Quotidianum. Gesellschaft zur Erforschung der materiellen Kultur des Mittelalters, Körnermarkt 13, A-3500 Krems, Österreich – Druck: KOPYTU Ges. m. b. H., Wiedner Hauptstraße 8-10, A-1050 Wien.

Inhaltsverzeichnis

Einführung	7
Grundlegendes, Methodisches, Theorie	12
Allgemeines zur Aussage von Bildquellen	15
Allgemeines zur Aussage von Schriftquellen	18
Einzelne Sachbereiche	24
Bauwesen und Innenraumausstattung	24
Gewerbe, Handwerk und Landwirtschaft	26
Nahrungswesen und Ernährung	30
Textilgewerbe und Bekleidung	32
Geistesleben und Bildung	34
Glauben und Frömmigkeit	37
Gesundheits- und Hospitalwesen	42
Gerichtswesen und Rechtskultur	45
Musik, Tanz und Spiele	47
Sonstiges	48
Interdisziplinäre Ansätze	49
Ausgewählte Zeitschriften und Reihen	53
Zusätzliche bibliographische Hinweise	53
Auflösung der verwendeten Abkürzungen	53
Register der Autoren und Herausgeber	54

Einführung

Die folgende Auswahlbibliographie polnischer Arbeiten zu Alltag und materieller Kultur des Mittelalters und der frühen Neuzeit versteht sich als ein Teil des 1986 von Gerhard Jaritz in *Medium Aevum Quotidianum-Newsletter* 7/8 angeregten bibliographischen Zyklus zu diesem Forschungsgebiet. Wir möchten an dieser Stelle unserer Freude darüber Ausdruck geben, daß wir damit zu einer Verbesserung der noch immer nicht reibungslos verlaufenden internationalen wissenschaftlichen Kommunikation auf dem Felde der Mittelalterforschung beitragen können.

Unsere Bibliographie berücksichtigt Arbeiten zum Mittelalter und zur früheren Neuzeit, d. h. zum 16. und gelegentlich sogar zum 17. Jahrhundert. Der Ausgang des Mittelalters ist in Polen später als in den westlichen Ländern Europas anzusetzen. Eine Reihe von Anachronismen in der Zeit des Übergangs vom Mittelalter zur Neuzeit berechtigt unserer Meinung nach dazu, die zeitliche Grenze nach oben hin zu verschieben. Einer Erklärung bedürfen die Begriffe "frühmittelalterlich" (oder "frühfeudal") in den Titeln einiger Publikationen. Als "frühmittelalterlich" in der polnischen Geschichte gilt der Zeitraum von der Mitte des 10. Jahrhunderts, wo erste Nachrichten über die Existenz eines polnischen Staatswesens faßbar werden, bis zu den rechtlich-ökonomischen und politischen Veränderungen um die Mitte des 13. Jahrhunderts. Für die Geschichte Westeuropas erweitert die polnische Forschung die Gültigkeit dieses Begriffes bis in das 5. Jahrhundert hinein. Spricht man dagegen von den Gebieten, die später einmal zur Piastenmonarchie gehören sollten, so wird für diesen frühen Zeitraum der Terminus "polnisches Altertum" gewählt ('*dział starożytny ziem polskich*'). Es bleibt anzumerken, daß diese Terminologien von verschiedenen Autoren oft auch verschieden interpretiert und angewandt werden. In einigen der von uns erfaßten Arbeiten spiegelt sich der Versuch wider, den gewählten zeitlichen Rahmen zu erörtern und seine Berechtigung zu erweisen.

Bei der Auswahl waren wir bemüht, jene Arbeiten zu erfassen, die aus unserer Sicht einen Beitrag zur Rekonstruktion des mittelalterlichen und frühneuzeitlichen Alltags auf dem Gebiet Polens leisten, umfassende

Auskunft über außerhalb des Landes möglicherweise wenig bekannte einschlägige Quellen geben oder in der Art ihrer Quellenauswertung nachvollziehbar sind. Zum Teil haben wir deshalb Arbeiten aus der Wirtschaftsgeschichte, der mittelalterlichen bzw. neuzeitlichen Archäologie oder der Kulturgeschichte in die Bibliographie aufgenommen, ohne damit in die Diskussion um die methodologischen Grundlagen der Alltagsgeschichte eingreifen zu wollen. Notwendigerweise muß die Erforschung des mittelalterlichen Alltags interdisziplinäre Ansätze ebenso zur Kenntnis nehmen wie die Forschungsergebnisse anderer Wissenschaftsdisziplinen. Das betrifft insbesondere Fragen der Produktion und Konsumption früherer Gesellschaften. Eine bibliographische Auswahl muß sich hier beschränken und zwangsläufig unvollständig bleiben. Uns bleibt jedoch die Hoffnung, daß der interessierte Wissenschaftler jederzeit mit Hilfe der von uns erfaßten Arbeiten zu spezielleren Themen und Materialien Zugang finden kann und daß er das Fehlen des einen oder anderen Titels entschuldigt, der sich vielleicht in diesem Heft hätte finden müssen.

Es kann nicht unsere Aufgabe sein, den Stand der polnischen Forschung zum mittelalterlichen und frühneuzeitlichen Alltag zu diskutieren. Eine bibliographische Auswahl wie die vorliegende ist jedoch immer mit einer bestimmten Wertung verbunden. Bei der Festlegung der Auswahlkriterien haben wir uns von einer Reihe von Überlegungen leiten lassen.

Berücksichtigt worden sind nur Arbeiten, die nach 1945 entstanden sind – eine zeitliche Zäsur, die uns aus mehreren Gründen gerechtfertigt scheint. Der Zweite Weltkrieg und die Zeit unmittelbar danach hatten sehr vielen polnischen Historikern das Leben gekostet oder sie jeglicher wissenschaftlicher Arbeitsmöglichkeiten beraubt. Obwohl Polen nominell zu den Siegermächten gehörte, wurde es politisch weitgehend ausgeschaltet und geriet für das folgende halbe Jahrhundert unter starken sowjetischen Einfluß. Der polnische Staat verlor im Osten Territorien an die Sowjetunion (das Gebiet um Wilna, die westlichen Teile der Ukraine und Weißrußlands) und wurde im Westen im Zuge einer "Rekompensation" um bis dahin zu Nord- und Ostdeutschland gehörende Gebiete erweitert (Schlesien, Pommern, Teile von Ostpreußen). Die Folge waren massenhafte Umsiedlungen, die zum Teil die Verpflanzung ganzer akademischer Zentren mit einschlossen. So siedelten sich etwa die akademischen Kreise Wilnas in Thoruń (Thorn) oder die aus Lwów (Lemberg) in Wrocław (Breslau) an. Die polnischen Geschichtswissenschaftler sahen sich damit zum Teil in einer historischen Landschaft, die in den Forschungen der polnischen

Vorkriegszeit nur sporadisch und dann meist in allgemeineren wirtschaftsgeschichtlichen Zusammenhängen Beachtung gefunden hatte. Einerseits beschäftigten sich nun litauische, ukrainische und russische Historiker mit Themen, die einmal in polnischem Interessensgebiet gelegen waren, andererseits sahen sich die Polen mit Problemen konfrontiert, die vor allem die deutsche Forschung interessiert hatten. Es versteht sich von selbst, daß bei einem solchen Umlagerungsprozeß kaum von einem reibungslosen Austausch der einen Wissenschaftler und ihrer Konzeptionen durch die anderen die Rede sein konnte.

Unter den veränderten politischen Bedingungen sahen sich die Historiker gezwungen, die neue territoriale und gesellschaftliche Gestalt der "Volksrepublik" Polen mehrfach "historisch zu legitimieren". Das Konzept des allseits verbindlichen historischen Materialismus gab der Geschichte des Klassenkampfes und der Arbeiterbewegung und ihrer Erforschung aus dem Blickwinkel der siegreichen Partei den Vorrang. Die vorgeschriebene Akzeptanz der marxistischen Theorie, oft genug oberflächlich und rein schematisch, führte zu einer ebenso oberflächlichen wie schematischen Kritik an theoretischen Konzeptionen, die von ihr abwichen. Eine ganze Reihe von Historikern wurde im Zuge dieser Entwicklung in den fünfziger Jahren in ihrer Arbeit eingeschränkt und bestimmte Forschungsrichtungen wurden für einige Jahre oder gar Jahrzehnte massiv behindert. Das schlug sich schließlich auch im Niveau der Forschungsarbeiten nieder, die dem Wesen der mittelalterlichen oder auch frühneuzeitlichen Gesellschaft und ihrer einzelnen Glieder näherkommen wollten. Obwohl in Polen, im Gegensatz zu anderen Ostblockstaaten, schon seit dem Ende der fünfziger Jahre der ideologische Druck auf die Wissenschaft nachließ, vollzieht sich die Anreicherung des geschichtswissenschaftlichen Forschungskataloges durch Fragestellungen aus dem Bereich der Ethnologie, der Gesellschaftspsychologie, der Kulturanthropologie, Semiologie oder etwa Ikonologie bis heute nur langsam. Einer Synthese der verschiedenen Disziplinen stehen damit noch immer große Widerstände im Wege.

Charakteristisch für die gegenwärtige Situation bleibt eine weitgehende Isolation der unterschiedlichen geschichtswissenschaftlichen Disziplinen und ihrer Vertreter voneinander, was ihre Forschungskonzeptionen und -ergebnisse betrifft. Auch die Methoden und Ergebnisse anderer humanistischer Fächer werden von den Historikern nur sporadisch zur Kenntnis genommen. Nach wie vor steht die Registrierung bzw. Beschreibung historischer Erscheinungen im Vordergrund, die den konkreten materiel-

len Befunden wohl ihren Platz im Alltag zuweisen, aber kaum zu einer weiterführenden Synthese beitragen können.

Die polnischen Forschungen zum Alltagsleben früherer Gesellschaften konzentrieren sich vor allem auf dessen materielle Seite und geben eine Reihe wichtiger neuer Antworten insbesondere auf Fragen aus dem Gebiet der Ernährung, Bekleidung und Geräteherstellung bzw. -nutzung, die mit Sicherheit auch außerhalb Polens von Interesse sind.

Die Zerstörung vieler Städte auf dem gegenwärtigen Territorium Polens während des Krieges hat – paradoxerweise – eine ungewöhnlich günstige Ausgangsposition für groß angelegte archäologische Untersuchungen geschaffen, etwa zum städtischen Wohnhaus- und Straßenbau. Darüber hinaus ist Beachtliches bei der umfassenden Auswertung der reichhaltigen Funde zur Kultur des Alltagslebens in der mittelalterlichen und spätmittelalterlichen Stadt geleistet worden. Untersuchungen dieser Art wurden u. a. in Gdańsk (Danzig), Kolobrzeg (Kolberg) und Wrocław (Breslau) durchgeführt, Schwerpunkt der Arbeiten ist seit einigen Jahren Elbląg (Elbing). In den ausgewählten Zeitschriftenreihen und Sammelbänden sind z. T. außerordentlich wichtige Beiträge zur Erforschung des Alltags vom frühen bis zum späten Mittelalter geleistet worden, obwohl aktuelle Forschungstrends gelegentlich mit einer gewissen Verzögerung zur Kenntnis genommen wurden. Besonders hervorzuheben ist hier die vom Institut für Geschichte der Materiellen Kultur an der Polnischen Akademie der Wissenschaften herausgegebene Vierteljahrsschrift für Geschichte der Materiellen Kultur (*Kwartalnik Historii Kultury Materialnej*). Von großer wissenschaftlicher Bedeutung ist daneben auch eine seit einigen Jahren erscheinende Monographienreihe zum Alltagsleben einzelner Städte bzw. Gebiete in verschiedenen Zeitepochen, die vom renommierten Verlag *Państwowy Instytut Wydawniczy* betreut wird. Immer mehr polnische Historiker werden durch dieses Projekt zu interessanten Beiträgen angeregt.

Polnischsprachige wissenschaftliche Publikationen sind in der Regel mit einer Zusammenfassung in einer der Kongreßsprachen versehen. War das unmittelbar nach dem Krieg Russisch bzw. in zweiter Linie Französisch, so setzten sich in den letzten Jahrzehnten zunehmend Englisch und Deutsch durch. Wir haben uns zu einer einheitlichen Übersetzung aller Titel ins Deutsche entschlossen, da insbesondere die deutschsprachige Forschung ein anhaltendes und ernsthaftes Interesse an der polnischen Mittelalterforschung und ihren Ergebnissen zeigt, von einigen Ausnahmen im französischsprachigen Bereich einmal abgesehen.

Die erfaßten Artikel und Monographien wurden nach dem in *Medium Aevum Quotidianum-Newsletter* 7/8 (1986) angewandten Kriterium der jeweils zugrunde liegenden Quellenart gruppiert. Zusätzlich jedoch empfanden wir eine Einbeziehung einzelner Sachbereiche aus der Geschichte von Alltag und materieller Kultur als notwendig, da insbesondere hier die Arbeiten sehr zahlreich sind. Wir sind uns dessen bewußt, daß deren Einteilung lediglich Arbeitscharakter tragen kann. Sie soll das Auffinden einzelner Positionen in der Bibliographie erleichtern und trägt keinen verbindlichen Charakter. Schließlich ließe sich eine nicht unwesentliche Anzahl der berücksichtigten Arbeiten sicher mehrfach klassifizieren.

Im Interesse des Benutzers haben wir uns bemüht, die bibliographischen Angaben einfach und übersichtlich zu halten, soweit sich das anbot.

Camilla Badstübner-Kizik, Edmund Kizik (Universität Gdańsk)

Grundlegendes, Methodisches, Theorie

- Banaszkiewicz Jacek, Nerwice społeczne jako problem badawczy dla historyka [Gesellschaftliche Neurosen als Forschungsproblem für den Historiker]. In: *Historyka* 3 (1972) 103–116.
- Baranowski Bohdan, Historia kultury materialnej a etnografia [Die Geschichte der materiellen Kultur und die Ethnographie]. In: *KHKM* 12 (1964) 770–773.
- Baranowski Bohdan, Problematyka badań nad mentalnością chłopów pańszczyźnianego na obszarze woj. sieradzkiego i łęczyckiego w XVII–XVIII w. [Die Erforschung der Mentalität des Fronhofbauern auf dem Gebiet der Wojewodschaften Sieradz und Łęczyca im 17. und 18. Jahrhundert und ihre Problematik]. In: *Rocznik Łódzki* 14 (1970) 261–276.
- Bogucka Maria, Rodzina w polskim mieście XVI–XVII wieku. Wprowadzenie w problematykę [Die Familie in der polnischen Stadt des 16. und 17. Jahrhunderts. Eine Einführung in die Problematik]. In: *Przegląd Historyczny* 74 (1983) 495–507.
- Borkowska Urszula, Badania pojęć i postaw religijno-moralnych w oparciu o źródła historyczne [Die Erforschung religiös-moralischer Begriffe und Haltungen anhand historischer Quellen]. In: *Roczniki Humanistyczne KUL* 2 (1974) 5–11.
- Dąbrowska Maria, Problematyka i stan badań nad ogrzewnictwem na ziemiach polskich od XIV do połowy XVII w. [Problematik und Stand der Forschungen zum Heizungswesen auf polnischem Gebiet vom 14. bis zur Mitte des 17. Jahrhunderts]. In: *Studia z Dziejów Rzemiosła i Przemysłu* 10 (1970) 7–19.
- Dembińska Maria, Les méthodes de recherches sur l'alimentation en Pologne médiévale. In: *Archeologia Polona* 2 (1959) 141–154.
- Dembińska Maria, L'alimentation – sujet de recherches dans l'histoire de la civilisation matérielle. In: *Archeologia Polona* 14 (1973) 395–404.
- Dydowiczowa Janina, Problematyka i metody badań nad wiejskimi zwyczajami gospodarczymi [Problematik und Methoden der Erforschung bäuerlicher Wirtschaftsbräuche]. In: *KHKM* 13 (1965) 87–99.
- Eberle Lidia, Polskie rzemiosło skórzanе w średniowieczu. Stan badań i kierunki poszukiwań [Das polnische Lederhandwerk im Mittelalter. Forschungsstand und -aufgaben]. In: *Wyroby rzemieślnicze w Polsce w XI–XVIII w.*, Wrocław 1971, 9–21.
- Geremek Bronisław, Umysłowość i psychologia zbiorowa w historii [Mentalität und Massenpsychologie in der Geschichte]. In: *Przegląd Historyczny* 53 (1962) 629–644.
- Gieysztor Aleksander, Niektóre potrzeby badań nad materialnymi warunkami bytu we wcześniejszym średniowieczu polskim [Die materiellen Existenzbedingungen im frühmittelalterlichen Polen. Ausgewählte Forschungsaufgaben]. In: *KHKM* 2 (1954) 4, 599–618.

- Godłowski Kazimierz, Źródła archeologiczne do dziejów rolnictwa w Polsce i stan ich opracowania [Archäologische Quellen zur Geschichte der Landwirtschaft in Polen und der Stand ihrer Bearbeitung]. In: SDGW 1 (1960) 7–122 (= Studia i Materiały z Historii Kultury Materialnej 6).
- Górski Karol, Z metodyki badań historii kultury duchowej [Methoden zur Erforschung der Geschichte der geistigen Kultur]. In: Przegląd Historyczny 61 (1970) 388–402.
- Hensel Witold und Lech Leciejewicz, Metoda archeologiczna w zastosowaniu do badań nad wsią i miastem wczesnośredniowiecznym [Die archäologische Methode und ihre Anwendung bei der Erforschung von Dorf und Stadt im Frühmittelalter]. In: Archeologia Polona 7 (1962) 175–201.
- Hensel Witold, Archeologia o kulturze wsi wczesnośredniowiecznej. Uwagi metodologiczne [Die Archäologie und die Kultur des frühmittelalterlichen Dorfes. Methodologische Bemerkungen]. In: Sprawozdania z Prac Naukowych Wydziału Nauk Społecznych PAN 5 (1963) 5, 92–107.
- Hensel Witold, L'archéologie et la culture matérielle des campagnes. Quelques remarques sur les méthodes de recherches. In: Archeologia Polona 6 (1964) 107–123.
- Hilcerówna Zofia, Ćwierćwiecze badań nad historią kultury materialnej Polski wczesnośredniowiecznej [Ein Vierteljahrhundert Forschung zur materiellen Kultur des frühmittelalterlichen Polen]. In: KHKM 18 (1970) 647–668.
- Jażdżewski Konrad, Kształtowanie się wczesnośredniowiecznej kultury miejskiej w Polsce w świetle badań w latach 1945–1954 [Die Herausbildung einer frühmittelalterlichen Kultur in Polen in den Forschungen der Jahre 1945–1954]. In: Pierwsza Sesja Archeologiczna IHKM PAN. Warszawa 1957, 319–393.
- Kajzer Leszek, Stan badań nad średniowiecznym ubiorem i uzbrojeniem rycerskim w Polsce po roku 1945 [Ritterliche Bekleidung und Bewaffnung im mittelalterlichen Polen. Zum Stand der Forschung nach 1945]. In: BHS 40 (1978) 4, 412–416.
- Kowalski Krzysztof Maciej, Polskie źródła ikonograficzne XVII wieku. Analiza metodologiczna [Polnische ikonographische Quellen des 17. Jahrhunderts. Eine methodologische Analyse]. Warszawa–Poznań 1988.
- Kruppé Jerzy, Archeologia późnośredniowieczna i staropolska. Wybrane zagadnienia [Spätmittelalterliche und altpolnische Archäologie. Ausgewählte Probleme]. In: KHKM 21 (1973) 632–653.
- Kula Witold, Miary i ludzie [Maß und Mensch]. Warszawa 1970.
- Kutrzeba-Pojnarowska Anna, Stan badań nad strojem i tkaniną [Der Stand der Erforschung von Bekleidung und Textilien]. In: PSL 18 (1964) 210–219.
- Kwapieniowa Maria, Stan badań nad historią kaflarstwa w Polsce XIV–XVIII wieku [Die Geschichte der Kachelerzeugung in Polen vom 14. bis 18. Jahrhundert und der Stand ihrer Erforschung]. In: Materiały Archeologiczne 12 (1972) 207–228.
- Leciejewicz Lech, Kultura materialna wczesnośredniowiecznej Skandynawii w świetle nowszych badań [Die materielle Kultur des frühmittelalterlichen Skandinavien im Lichte neuerer Forschungen]. In: KHKM 18 (1970) 639–646.
- Łosiński Władysław und Eleonora Tabaczyńska, Z badań nad rzemiosłem wczesnośredniowiecznym Kołobrzegu [Forschungen zum frühmittelalterlichen Handwerk

- in Kolberg] (Poznańskie Towarzystwo Naukowe, Prace Komisji Archeologicznej 4, 1) Poznań 1959.
- Majewski Kazimierz, Historia kultury materialnej [Geschichte der materiellen Kultur]. In: KHKM 1 (1953) 3–27.
- Majewski Kazimierz, Uwagi o zakresie historii kultury materialnej i systematyce ergologicznej [Bemerkungen zur Geschichte der materiellen Kultur und zur ergologischen Systematik]. In: KHKM 8 (1960) 3–14.
- Mączak Antoni, Ceny, płace i koszty utrzymania w Europie Środkowej. W poszukiwaniu nowych źródeł dla dziejów XVI wieku [Preise, Löhne und Unterhaltskosten in Mitteleuropa. Auf der Suche nach neuen Quellen zur Geschichte des 15. Jahrhunderts]. In: Przegląd Historyczny 64 (1973) 741–769.
- Młynarska Marta, Materiały do bibliografii historii kultury materialnej Europy od przełomu II-I w. p. n. e. do połowy XIX w. [Materialien zur Bibliographie einer Geschichte der materiellen Kultur Europas vom Ende des zweiten/Anfang des ersten Jahrhunderts v. Chr. bis zur Mitte des 19. Jahrhunderts]. In: KHKM 11 (1963) 143–195.
- Pazdur Jan, Historia kultury materialnej i jej problematyka techniczna [Die Geschichte der materiellen Kultur und ihre technische Problematik]. In: KHKM 12 (1964) 767–770.
- Pazdur Jan, Historia kultury materialnej Polski. Doświadczenia i propozycje [Die Geschichte der materiellen Kultur in Polen. Erfahrungen und Vorschläge]. In: KHKM 19 (1971) 83–99.
- Pazdur Jan, Technika jako przedmiot badań historii kultury materialnej [Die Technik als Forschungsgegenstand der Geschichte der materiellen Kultur]. In: KHKM 21 (1973) 411–434.
- Piekarczyk Stanisław, Poznanie a wartości. Z metodologicznych deliberacji nad historią kultury intelektualnej [Erkenntnis und Werte. Methodologische Überlegungen zur Geschichte der intellektuellen Kultur]. In: Studia Źródłowe Commentationes 21 (1976) 1–17.
- Piekarczyk Stanisław, Kultura intelektualna. Badania jej historii. Propozycje metodologiczne [Die intellektuelle Kultur. Methodologische Ansätze zur Erforschung ihrer Geschichte]. In: Przegląd Humanistyczny 29 (1985/86) 3/4, 19–39 und 5/6, 28–55.
- Roslanowski Tadeusz, Stan i perspektywy badań nad historią kultury materialnej średniowiecza [Die Geschichte der materiellen Kultur des Mittelalters. Forschungsstand und Perspektiven]. In: KHKM 20 (1972) 683–687.
- Turnau Irena, Problematyka badań nad konsumpcją odzieży w Europie w XVI–XVIII wieku [Untersuchungen zum Gebrauch von Bekleidung im Europa des 16. bis 18. Jahrhunderts und ihre Problematik]. In: KHKM 23 (1975) 3, 447–460.
- Turska Krystyna, Próba klasyfikacji ubiorów [Versuch einer Klassifizierung von Bekleidung]. In: BHS 40 (1978) 4, 438–442.
- Wróblewski Tadeusz, Zarys historii badań nad duchową kulturą w Polsce [Abriß der Forschungsgeschichte zur geistigen Kultur in Polen]. In: Lud 51 (1967) 2, 453–484.

- Wyczański Andrzej, Kultura polskiego odrodzenia. Próba określenia historycznego mentalności [Die Kultur der polnischen Renaissance. Versuch einer historischen Bestimmung von Mentalität]. In: *Odrodzenie i Reformacja w Polsce* 10 (1965) 11–51.
- Wyczański Andrzej, The Agricultural Production and Its Amount in the XVIth Century Poland. An Essay on the Method of Economic Research. In: *Studia Historica Oeconomiae* 4 (1969) 3–11.
- Wyrobisz Andrzej, Polish Researches on the History of Building till the End of the 18th Century. In: *APH* 8 (1963) 91–106.
- Wyrobisz Andrzej, Rodzina w mieście doby przedprzemysłowej a życie gospodarcze. Przegląd badań i problemów [Die städtische Familie in der vorindustriellen Epoche und ihr wirtschaftliches Leben. Ein Forschungs- und Problemüberblick]. In: *Przegląd Historyczny* 77 (1986) 2, 305–330.
- Żaki Andrzej, Archeologia Małopolski wczesnośredniowiecznej [Frühmittelalterliche Archäologie Kleinpolens]. Wrocław 1974.

Allgemeines zur Aussage von Bildquellen

- Baranowski Bohdan u. a., Źródła ikonograficzne do historii rolnictwa polskiego [Ikono-graphische Quellen zur Geschichte der polnischen Landwirtschaft]. Wrocław 1965.
- Baranowski Bohdan, Znaczenie źródeł ikonograficznych dla badań nad dziejami hodowli w Polsce od XVI do połowy XIX w. [Die Bedeutung ikonographischer Quellen für die Erforschung des Zuchtwesens in Polen vom 16. bis zur Mitte des 19. Jahrhunderts]. In: *Sarmatica artistica. Księga pamiątkowa ku czci Władysława Tomkiewicza*. Warszawa 1968, 265–271.
- Błaszczyk Iwona, Ilustracje średniowiecznych kalendarzy ziem polskich (ikonografia przedstawień) [Die Illustrationen in mittelalterlichen polnischen Kalendern (ikonographische Darstellungen)]. In: *Sprawozdania Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, Wydział Nauk o Sztuce* 96 (1978) 12–29.
- Chrościcki Juliusz A., Korale, sosutka i szczygiel (Sztuka gotycka a wierzenia ludowe) [Korallen, Schnuller und Stieglitz (Gotische Kunst und Volksglaube)]. In: *PSL* 3 (1965) 157–166.
- Dobrzeński Tadeusz, Średniowieczny portret w sakralnej sztuce polskiej [Das Porträt in der mittelalterlichen Sakralkunst Polens]. In: *Rocznik Muzeum Narodowego w Warszawie* 13 (1969) 11–149.
- Gostwicka Janina, Zagadnienie ikonografii wnętrza polskiego (do końca w. XVI) [Die Ikonographie des polnischen Innenraums (bis zum Ende des 16. Jahrhunderts)]. In: *BHS* 22 (1960) 3, 324–326.
- Gutowski Maciej, Komizm w polskiej sztuce gotyckiej [Komik in der gotischen Kunst Polens]. Warszawa 1973.
- Jodłowski Krzysztof, Wyobrażenie dobra i zła. Z zagadnień ilustrowania kategorii moralnych w polskiej sztuce średniowiecznej [Die Darstellung des Guten und des

- Bösen. Die Illustration moralischer Kategorien in der polnischen mittelalterlichen Kunst]. In: *Poznańskie Studia Teologiczne* 3 (1983) 147–158.
- Kalinowski Lech, Treści ideowe sztuki przedromańskiej i romańskiej w Polsce [Der ideelle Gehalt der vorromanischen und romanischen Kunst in Polen]. In: *Studia Źródłoznawcze* 10 (1965) 1–32.
- Karlowska-Kamzowa Alicja, Uwagi o legendzie obrazowej św. Jadwigi [Bemerkungen zur Bildlegende der Heiligen Hedwig]. In: *BHS* 4 (1968) 505–507.
- Karlowska-Kamzowa Alicja, Zagadnienie aktualizacji w śląskich wyobrażeniach bitwy legnickiej 1353–1504 [Das Problem der Aktualisierung in den schlesischen Darstellungen der Schlacht von Liegnitz 1353–1504]. In: *Studia Źródłoznawcze* 17 (1972) 91–118.
- Kwilecka-Podemska Seweryna, Przedstawienia pracy w polskiej sztuce średniowiecznej [Die Darstellung der Arbeit in der mittelalterlichen Kunst Polens]. In: *Studia z dziejów poglądów na pracę w Polsce do 1914 roku*, hg. von Czesław Łuczak, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Seria Historia 103. Poznań 1982, 31–48.
- Lomnicka-Żakowska Ewa, Początki portretu polskiego. Adoranci w polskim malarstwie tablicowym, miniaturowym i ściennym w wieku XV i w pierwszych dziesięcioleciach wieku XVI [Die Anfänge des polnischen Porträts. Die Adoranten in der polnischen Tafel-, Miniatur- und Wandmalerei im 15. und in den ersten Jahrzehnten des 16. Jahrhunderts]. In: *Studia Źródłoznawcze* 14 (1969) 13–34.
- Majewska-Maszkowska Bożenna, Materiał ikonograficzny do dokumentacji świeckiego wnętrza polskiego [Ikongraphische Materialien für eine Dokumentation des weltlichen polnischen Innenraumes]. In: *BHS* 22 (1960) 3, 326–327.
- Miodońska Barbara, „Nulla potestas nisi a deo”. Z zagadnień ikonografii Gradualu Jana Olbrachta [Zur Ikonographie des Graduale des Jan Olbracht]. In: *BHS* (1971) 4, 315–334.
- Miodońska Barbara, Organizacja i technika pracy iluminatorów małopolskich w latach 1400–1520 [Arbeitsorganisation und -technik der kleinpolnischen Illuminatoren in den Jahren 1400–1520]. In: *Symbolae Historiae Artium. Studia z historii sztuki. Lechowi Kalinowskiemu dedykowane*. Warszawa 1986, 329–347.
- Podwińska Zofia, Źródła pisane i ikonograficzne do historii rolnictwa Polski średniowiecznej [Schrift- und Bildquellen zur Geschichte der Landwirtschaft im mittelalterlichen Polen]. In: *SDGW* 3 (1960) 1, 123–159.
- Przeździecka Maria, Rodzajowe sceny religijne w XVII-wiecznych haftach pomorskich [Religiöse Sittendarstellungen in pommerschen Stickereien des 17. Jahrhunderts]. In: *BHS* 23 (1961) 4, 340–354.
- Ratkowska Paulina, Śmierć Audey'. Przyczynek do badań nad pewnym wątkiem literackim w ikonografii świeckiej XIV wieku [Der Tod Audey's. Ein Anlaß zur Untersuchung einer literarischen Strömung in der Profanikonographie des 14. Jahrhunderts]. In: *BHS* 34 (1972) 3/4, 235–251.
- Ratkowska Paulina, Sokrates i Platon. Uwagi o ikonografii tematu Magister cum discipulo w sztuce XII–XIII w. [Sokrates und Platon. Bemerkungen zur Ikonographie

- des Themas Magister cum discipulo in der Kunst des 12. und 13. Jahrhunderts]. In: BHS 36 (1974) 2, 103–121.
- Rehorowski Marian, Przedstawienie mebli romańskich w polskiej ikonografii [Die Darstellung romanischer Möbel in der polnischen Ikonographie]. In: Zeszyty Naukowe Politechniki Wrocławskiej 20, Architektura 2/3 (1957) 3–29.
- Reychmanowa Wanda, Śląski indeks ikonograficzny [Ikonographischer Index für Schlesien] 1/2, Wrocław 1962/63.
- Samek Jan, Złocista tablica cechowa z wyobrażeniem św. Eligiusza (początek XVII wieku) [Die goldene Zunfttafel mit der Darstellung des Hl. Eligius (Anfang 17. Jahrhundert)]. In: Krzysztofory. Zeszyty Naukowe Muzeum Historycznego Miasta Krakowa (1975) 2, 33–55.
- Sawicki Witold, Ikonografia archeologiczna jako źródło historyczno-prawne. Pastorał biskupi i pieczęć na płaskorzeźbach chrzcielnicy w Tryde [Archäologische Ikonographie als rechtshistorische Quelle. Krummstab und Bischofssiegel auf den Flachreliefs am Taufbecken zu Tryde]. In: Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne 21 (1970) 175–186.
- Seweryn Tadeusz, Ikonografia etnograficzna [Ethnographische Ikonographie]. In: Lud 39 (1948–51) 291–354.
- Seweryn Tadeusz, Ludowa grafika staropolska [Altpolnische volkstümliche Graphik]. In: PSL 7 (1953) 4/5, 201–244.
- Ślaska Aniela, Ikonografia polskich legend średniowiecznych [Ikonographie der mittelalterlichen polnischen Legenden]. In: Polskie wierszowane legendy średniowieczne. Wrocław–Warszawa 1962, 317–355.
- Studia nad ikonografią sztuki średniowiecznej w Polsce. II. Seminarium mediewistyczne. Poznań 3. XI. 1981 r. [Studien zur Ikonographie der mittelalterlichen Kunst in Polen. 2. Mediävistisches Seminar. Poznań 3. 11. 1981]. In: Sprawozdanie Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, Wydział Nauk o Sztuce 99 (1981) 12–65.
- Tomkiewicz Władysław, Aktualizm i aktualizacja w malarstwie polskim XVII wieku [Aktualität und Aktualisierung in der polnischen Malerei des 17. Jahrhunderts]. In: BHS 13 (1951) 1, 55–94 (1. Teil), 2, 5–46 (2. Teil).
- Turnau Irena, Źródła ikonograficzne do nowożytnej historii produkcji i konsumpcji. Próba klasyfikacji [Ikonographische Quellen für eine moderne Geschichte von Produktion und Konsumption. Versuch einer Klassifizierung]. In: KHKM 14 (1966) 1, 49–64.
- Turska Krystyna, Świecka odzież średniowieczna na podstawie obrazowej legendy św. Jadwigi [Weltliche mittelalterliche Kleidung in der Bildlegende der hl. Hedwig]. In: KHKM 19 (1971) 4, 545–665.
- Turska Krystyna, Ubiory w legendzie obrazowej św. Jadwigi z biblioteki w Hamburgu [Die Kleidung in der Bildlegende der hl. Hedwig in der Bibliothek Hamburg]. In: KHKM 22 (1974) 1, 3–23.
- Turska Krystyna, Z problematyki badań nad ubiorem w ruskich źródłach ikonograficznych w XV wieku [Zum Problem der Kleidung in den russischen ikonographischen Quellen des 15. Jahrhunderts]. In: BHS 42 (1980) 1, 45–58.

- Turska Krystyna, Strój Władysława Jagielly na portrecie konnym w kaplicy św. Trójcy w Lublinie [Die Tracht des Wladyslaw Jagiello auf dem Reiterporträt in der Dreifaltigkeitskapelle zu Lublin]. In: Kazimierz Majewski (Hrsg.), *W kręgu badań nad sztuką polską. Studia z historii sztuki*. Lublin 1983, 27–32.
- Wąsowicz Teresa, *Legenda śląska [Die schlesische Legende]*. Wrocław 1967 (= A. Wolff (Hrsg.), *Źródła do Historii Kultury Materialnej*).
- Wowrzonowska Zdzisława, Okrycie konia rycerskiego w Polsce do końca XV wieku w ikonografii [Die Decke des Ritterpferdes in Polen bis zum Ende des 15. Jahrhunderts in der Ikonographie]. In: BHS 40 (1978) 4, 367–376.

Allgemeines zur Aussage von Schriftquellen

- Baranowski Bohdan, Księgi miejskie z południowowschodniej Wielkopolski jako źródło do historii kultury materialnej XVI–XVIII w. [Stadtbücher aus dem südöstlichen Großpolen als Quelle für eine Geschichte der materiellen Kultur des 16. bis 18. Jahrhunderts]. In: KHKM 2 (1954) 1/2, 189–196.
- Baranowski Bohdan, Zapisy folklorystyczne z izby tortur (znaczenie protokołów zeznań domniemanych czarownic, przestępców i włóczęgów dla badań folklorem XVI–XVIII wieku) [Volkstümliche Aufzeichnungen in der Folterkammer (Die Bedeutung von Geständnisprotokollen angeblicher Hexen, Verbrecher und Landstreicher für die Folkloreforschung des 16. bis 18. Jahrhunderts)]. In: *Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach* 441. Literatura popularna, Folklor, Język 2 (1981) 84–93.
- Bękowska Barbara und Janina Bieniarzówna (Hrsg.), *Inwentarze ruchomości ubogiego mieczanstwa krakowskiego [Die Inventarverzeichnisse beweglicher Güter der armen Krakauer Stadtbevölkerung]*. In: KHKM 5 (1957) 76–99.
- Biskup Marian, Wizytacja zamków zakonu krzyżackiego w Inflantach z 1488 roku [Die Visitation der Kreuzritterburgen in Livland im Jahre 1488]. In: *Zapiski Historyczne* 49 (1984) 1, 119–128.
- Bolz Bogdan (Hrsg. u. Übers.), *Obrzędy pokuty według kodeksu Mieszka II. [Die Bußriten im Kodex Mieszkos II.]*. In: *Studia Gnesnensia* 6 (1981) 261–276.
- Bolz Bogdan, *Księga obrzędów dla króla Mieszka II (około 1025), Düsseldorf, Universitätsbibliothek C 91 [Das Zeremonialbuch für König Mieszko II. (um 1025), Düsseldorf, Universitätsbibliothek C 91]*. In: *Studia Zródloznawcza* 28 (1983) 163–172.
- Brzezińska Barbara, O tańcu w “Rozprawach moralnych” z roku 1555 [Der Tanz in den “Moralischen Disputen” aus dem Jahre 1555]. In: *Muzyka* 26 (1981) 1, 35–44.
- Burchardt Jerzy, Ludowa wiara w demony w liście Witelona (do Ludwika we Lwówku Śląskim) [Volkstümlicher Dämonenglauben im Brief des Witelon (an Ludwik aus Löwenberg)]. In: *Lud* 67 (1983) 235–241.
- Chrościcki Juliusz A., “Castris et astris”. Kazania i relacje pogrzebowe jako źródła historii sztuki [Predigten und Begräbnisberichte als Quellen für die Kunstgeschichte]. In: BHS 30 (1968) 384–395.

- Czekajewska Anna, Kultura umysłowa Polski XVI wieku w świetle listów dedykacyjnych [Die geistige Kultur Polens im 14. Jahrhundert im Lichte von Dedikationsbriefen]. In: *Studia i Materiały z dziejów Nauki Polski, Seria A. Historia Nauk Społecznych* 2.7 (1965) 47–109.
- Dąbrowska Elżbieta, Folklor w kronikarskich zapiskach Macieja Strykowskiego [Volks-tümliche Elemente in den chronikalischen Aufzeichnungen des Maciej Strykowski]. In: *Zeszyty Naukowe WSP w Opolu, Filologia Polska* 22 (1983) 89–100.
- Dobrowolski Paweł T., Alter Paulus. Wzorzec kaznodzieji w literaturze mendykanczej XIII–XV wieku [Alter Paulus. Das Bild des Predigers in der Mendikantenliteratur des 13. bis 15. Jahrhunderts]. In: *Rocznik Historyczny* 54 (1988) 163–184.
- Geremek Bronisław, Frycza Modrzewskiego program opieki nad ubogimi i europejskie spory wokół pauperyzmu w XVI wieku [Frycz Modrzewski und sein Programm einer Armenfürsorge im Lichte der europäischen Diskussion um den Pauperismus im 16. Jahrhundert]. In: *Polska w świecie. Szkice z dziejów kultury polskiej*. Warszawa 1972, 207–225.
- Geremek Bronisław, Obraz kondycji żebraczej w polskiej literaturze XVI i XVII wieku [Die Situation des Bettlers in der polnischen Literatur des 16. und 17. Jahrhunderts]. In: *Kultura polska a europejska. Prace ofiarowane Januszowi Tazbirowi w 60 rocznicę urodzin*. Warszawa 1987, 131–146.
- Geremek Bronisław, Świat “opery żebraczej”. Obraz włóczęgów i nędzarzy w literaturach europejskich XV–XVII wieku [Die Welt der “Betteler”. Das Bild der Landstreicher und Bettler in der europäischen Literatur des 15. bis 17. Jahrhunderts]. Warszawa 1989.
- Golebiewska Anna, Model kobiety propagowany przez literaturę apokryficzną i modlitewniki w języku polskim przełomu XV i XVI w. [Das Bild der Frau in der polnischsprachigen Apokryphenliteratur und den Gebetbüchern, Ende 15./Anfang 16. Jahrhundert]. In: *Summarium* 8 (1979) 227–230.
- Góra Jan Wojciech, Sylwetka biskupa w XII i XIII wiecznej Polsce na postawie kronik i żywotów świętych [Die Gestalt des Bischofs in Polen im 12. und 13. Jahrhundert auf der Grundlage von Chroniken und Heiligenviten]. In: *Studia Teologiczno-Dogmatyczne* 4 (1984) 3–91.
- Grabski Andrzej Feliks, Zapomniana relacja z podróży do Polski w latach 1474–1475 [Ein vergessener Bericht einer Reise nach Polen aus den Jahren 1474–1475]. In: *Europa-Słowiańszczyzna-Polska. Studia ku uczczeniu K. Tymienieckiego*. Poznań 1970, 450–455.
- Grabski Andrzej Feliks, Polska w opiniach obcych X–XIII wieku [Polen in den Augen von Fremden vom 10. bis 13. Jahrhundert]. Warszawa 1964.
- Grabski Andrzej Feliks, La Pologne et les Polonais vus par les étrangers du Xe au XIIIe siècle. In: *APH* 12 (1965) 22–43.
- Grabski Andrzej Feliks, Jadwiga – Wilhelm – Jagiello w opiniach europejskich [Hedwig, Wilhelm und Jagiello in den Augen Europas]. In: *Nasza Przyszłość* 23 (1966) 117–166.
- Grzeszczuk Stanisław, Klecha i pleban. Pisarze sowizdrzalscy wobec duchowieństwa i sporów religijnych [Pfaffe und Dorfpfarrer. Eulenspiegelien über Geistlichkeit]

- und Religionsstreitigkeiten]. In: *Odrodzenie i Reformacja w Polsce* 13 (1968) 81–113.
- Hertel Jacek, *Kobieta polska XIII wieku w świetle ówczesnej historiografii* [Die polnische Frau des 13. Jahrhunderts im Lichte der zeitgenössischen Historiographie]. In: *Prace Wydziału Humanistycznego Bydgoskiego Towarzystwa Nauk, Seria C Nr. 16, Prace Komisji Historycznej* 11 (1975) 31–53.
- Hertel Jacek, *Postawy społeczne Polaka średniowiecznego w świetle kronik Mistrza Wincentego i Wielkopolskiej* [Die gesellschaftliche Einstellung des mittelalterlichen Polen im Lichte der Chronik des Meister Vinzenz und der Großpolnischen Chronik]. In: *Acta Universitatis N. Copernici. Nauki Humanistyczne-Społeczne* 117, *Historia* 17 (1980) 51–80.
- Horn Maurycy, *Działalność gospodarcza i pozycja materialna Żydów czerwonoruskich w świetle lustracji i inwentarzy z lat 1564–1570* [Wirtschaftliche Tätigkeit und materielle Position der Juden in der Roten Rus im Lichte von Revisionen und Inventaren aus den Jahren 1564–1570]. In: *Biuletyn Żydowskiego Instytutu Historii w Polsce* 23 (1972) 2, 15–26.
- Inglot Stefan, *Śląska literatura rolnicza i czasopisma od XVI–XVIII wieku jako źródła do dziejów wsi i rolnictwa* [Schlesische Literatur und Zeitschriften zur Landwirtschaft vom 16. bis 18. Jahrhundert als Quellen zur Geschichte des Dorfes und der Landwirtschaft]. In: *Lud* 46 (1960) 135–154.
- Kaczmarek Michał, ... in libro vite memoriter exarata. Modlitwy wypominkowe konwentu kamienieckiego za sprawujących władzę [Die Erinnerungsgebete des Konvents von Kamieniec für die Herrschenden]. In: *Przegląd Historyczny* 66 (1985) 2/3, 505–532.
- Karp Marek J., *Więź ogólnopolska i społeczna w średniowiecznych mitach początku* [Gesamtpolnischer und regionaler Bund in den mittelalterlichen Ursprungsmythen]. In: *Przegląd Historyczny* 62 (1981) 2, 211–227.
- Karpiński Andrzej, *Pauperes. O mieszkańcach Warszawy XVI i XVII wieku* [Pauperes. Die Einwohner Warschaus im 16. und 17. Jahrhundert]. Warszawa 1983.
- Karwot Edward, *Katalog magii Rudolfa. Źródło etnograficzne XIII w.* [Der Magiekatalog des Rudolf. Eine ethnographische Quelle des 13. Jahrhunderts]. Warszawa 1955.
- Kierska Halina, *O kulturze czytelniczej w Polsce XVI wieku w świetle ówczesnych pisarzy* [Die Lesekultur in Polen im 16. Jahrhundert in den Augen zeitgenössischer Autoren]. In: *Roczniki Bibliotekarskie* 8 (1964) 1/2, 79–100.
- Kiersnowski Ryszard, *Budownictwo zachodniopomorskie XII wieku w świetle źródeł pisanych* [Pommersches Bauwesen im 12. Jahrhundert im Lichte schriftlicher Quellen]. In: *Wiadomości Archeologiczne* 19 (1953) 105–135.
- Kiersnowski Ryszard, *Mogiły i cmentarzyska pomorskie w przekazach źródeł pisanych wieku XII–XIV* [Gräber und Nekropole in Pommern in der schriftlichen Überlieferung des 12. bis 14. Jahrhunderts]. In: *Materiały Zachodniopomorskie* 1 (1955) 109–142.
- Kowalczykówna Maria, *Wróżby, czary i zabobony w średniowiecznych rękopisach Biblioteki Jagiellońskiej* [Weissagung, Zauberei und Aberglaube in den mittelalterlichen

- Handschriften der Jagiellonenbibliothek]. In: *Biuletyn Biblioteki Jagiellońskiej* 29 (1979) 1/2, 5–18.
- Kowalczykówna Maria, Tańce i zabawy w świetle rękopisów średniowiecznych Biblioteki Jagiellońskiej [Tänze und Spiele im Lichte der mittelalterlichen Handschriften der Jagiellonenbibliothek]. In: *Biuletyn Biblioteki Jagiellońskiej* 34/35 (1984/85) 1/2, 71–89.
- Kozłowska-Budkowa Zofia (Bearb.), Stanisława ze Skarbimierza mowa o złych studentach [Die Rede des Stanislaus aus Skarboimierz über die schlechten Studenten]. In: *Biuletyn Biblioteki Jagiellońskiej* 15 (1963) 1/2, 11–21.
- Kupisz Kazimierz, *Studia z literatury kobiecej XVI stulecia we Francji* [Studien zur Frauenliteratur des 16. Jahrhunderts in Frankreich] 1. Łódź 1980.
- Kürbis Brygida, Modlitwy księżnej Gertrudy z Psalterium Egberti. Przyczynek do dziejów kultury dworskiej dworu panującego w Polsce i na Rusi [Die Gebete der Herzogin Gertrude im Psalterium Egberti. Ein Beitrag zur Geschichte der höfischen Kultur am Herrscherhof Polens und der Rus]. In: *Sprawozdania Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. Wydział Nauk o Sztuce* 96 (1978) 3–11.
- Lauferski Antoni, Ludność wiejska powiatu pyzdryckiego w świetle zapisów sądowych XIV i XV wieku [Die dörfliche Bevölkerung des Kreises Pyzdry im Lichte von Gerichtsprotokollen des 14. und 15. Jahrhunderts]. In: *Roczniki Humanistyczne* 15 (1939) 1, 49–82; 2, 207–249 (erschienen 1946).
- Łydowska-Sowina Urszula, Ludowe obrzędy i zwyczaje świąteczne w świetle średniowiecznych kazań i statutów synodalnych [Volks- und Festbräuche im Lichte mittelalterlicher Synodalpredigten und -statuten]. In: *Etnografia Polska* 24 (1980) 2, 159–172.
- Maisel Witold, Poznański słowniczek żargonu złodziejskiego z XVI wieku [Ein Wörterbuch der Gaunersprache des 16. Jahrhunderts aus Posen]. In: *Język Polski* 36 (1956) 1, 74–75.
- Majchrzak Józef, Kodeks Mikołaja z Koźła i zawarte w nim elementy folklorystyczno-muzyczne [Der Kodex des Nikolaus von Koźle und seine folkloristisch-musikalischen Bestandteile]. In: *Sobótka* 33 (1978) 1, 19–31.
- Markowski Mieczysław, Rękopisy Austriackiej Biblioteki Narodowej 13104 i Archiwum Uniwersytetu Jagiellońskiego 296 i 297 jako źródła do dziejów medycyny w Polsce w XV, XVI i XVII wieku [Die Handschriften 13104 in der Österreichischen Nationalbibliothek und 296 und 297 im Archiv der Jagiellonenuniversität als Quellen zur Geschichte der Medizin in Polen im 15., 16. und 17. Jahrhundert]. In: *Materiały do Historii Filozofii Średniowiecznej w Polsce* 7 (1974) 141–159.
- Mąkinia Franciszek, Ocena estetyczno-stylistyczna polskiej architektury w twórczości J. Długosza [Die Einschätzung der polnischen Architektur unter ästhetisch-stilistischem Aspekt im Werk von Jan Długosz (Joannes Długossus)]. In: *Roczniki Humanistyczne* 19 (1971) 5, 29–45.
- Meštan Antonín, Polska i Polacy w piśmiennictwie czeskim XVI wieku [Polen und die Polen im böhmischen Schrifttum des 16. Jahrhunderts]. In: *Pamiętnik Słowiański* 15 (1965) 107–128.

- Orzechowski Kazimierz, Księgi sądownicze jako źródło do dziejów chłopskiej kultury materialnej [Gerichtsbücher als Quelle zur Geschichte der bäuerlichen materiellen Kultur]. In: KHKM 17 (1969) 2, 261–268.
- Piechocińska Janina, Kultura życia codziennego Kłodzka w świetle księgi miejskiej z lat 1499–1526 [Alltagsleben und Alltagskultur der Stadt Klätzkow im Lichte des Stadtbuches aus den Jahren 1499–1526]. In: Sobótka 24 (1969) 3, 315–330.
- Piecuch Bernadeta, Wyobrażenie niewiasty świeckiej w Antyfonarzu franciszkańskim ze zbiorów Archiwum Archidiecezjalnego w Poznaniu [Die Darstellung der weltlichen Jungfrau in einem franziskanischen Antiphonar aus der Sammlung des Erzdiözesanarchivs Posen]. In: Sprawozdania Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk 99 (1983) 63–65.
- Pierożyńska Czesława, Lacińska 'Rozmowa Mistrza Polikarpa ze śmiercią' [Das lateinische 'Gespräch zwischen Meister Polikarp und dem Tod']. In: Średniowiecze. Studia o Kulturze 3 (1966) 75–98.
- Piszczkowski Mieczysław, Wieś w literaturze polskiego renesansu [Das Dorf in der polnischen Renaissanceliteratur] (Uniwersytet Jagielloński, Rozprawy i Studia 15) Kraków 1959.
- Popiół-Szymańska Aleksandra, Poglądy szlachty i mieszczaństwa na handel wewnętrzny w Polsce od końca XV wieku do połowy XVII wieku [Die Ansichten von Adel und Stadtbürgertum zum polnischen Binnenhandel vom Ende des 15. bis zur Mitte des 17. Jahrhunderts]. In: Roczniki Historyczne 37 (1971) 38–83.
- Porschmann Brigitte und Janusz Mallek (Hrsg.), Inwentarz mienia Marceliego Konarskiego dworzanina księcia Albrechta Pruskiego z roku 1562 [Das Besitzinventar des Marcellus Konarski, eines Höflings des Fürsten Albrecht des Preußen, aus dem Jahre 1562]. In: Zapiski Historyczne 47 (1982) 4, 141–152.
- Pośpiech Andrzej, Majątek osobisty szlachcica w świetle wielkopolskich pośmiertnych inwentarzy ruchomości z XVII wieku [Das persönliche Eigentum des Adligen im Lichte von Nachlaßverzeichnissen beweglicher Güter aus dem 17. Jahrhundert auf dem Gebiet Großpolens]. In: KHKM 29 (1981) 4, 463–482.
- Potkowski Edward, Stereotyp heretyka-innowiercy w piśmiennictwie kaznodziejskim [Das Stereotyp des Häretikers und Andersgläubigen in der Predigtliteratur]. In: Bronisław Geremek (Hrsg.), Kultura elitarna i masowa w Polsce późnego średniowiecza. Wrocław 1978, 121–135.
- Rączkowski Witold, Polskie przedstawienia 'Scola salutis' na tle tematyki śmierci w sztuce i literaturze średniowiecznej [Die polnischen Darstellungen der 'Scola salutis' vor dem Hintergrund der Todesthematik in der mittelalterlichen Kunst und Literatur]. In: Studia Theologiae Varsoviensia 23 (1985) 1, 109–1490.
- Schwan Stanisław, Kronika Janka z Czarnkowa jako źródło do historii kiły [Die Chronik des Janko von Czarnków (Joannes de Czarnow) als Quelle zur Geschichte der Syphilis]. In: Archiwum Historii Medycyny 23 (1960) 3, 309–312.
- Sieradzan Wiesław, Modele religijności i świętości w żywotach św. Wojciecha X–XIII wieku. Studium porównawcze [Religiositäts- und Heilkeitsmodelle in den Adalbertsviten des 10. bis 13. Jahrhunderts. Eine vergleichende Studie]. In: Ateneum Kaplańskie 78 (1986) 106/3, 442–454.

- Sucheni-Grabowska Anna (Bearb.), Materiały do dziejów kultury materialnej chłopów w województwie sieradzkim i ziemi wieluńskiej w XVI wieku [Materialien zur Geschichte der bäuerlichen materiellen Kultur in der Wojewodschaft Sieradz und auf dem Gebiet von Wieluń im 16. Jahrhundert]. In: SDGW 1 (1957) 317–371 und 2 (1959) 217–335.
- Szelińska Wacława, Dwa testamenty Jana Dąbrowki. Z dziejów życia umysłowego Uniwersytetu Krakowskiego [Die zwei Testamente des Jan Dąbrowka. Zur Geschichte des geistigen Lebens an der Universität Krakau]. In: Studia i Materiały z Dziejów Nauki Polskiej, Seria A 2 (1962) 5, 3–40.
- Tandecki Janusz, Średniowieczne księgi wielkich miast pruskich jako źródła historyczne i zabytki kultury mieszczańskiej (Organizacja władz, zachowanie archiwalia, działalność kancelarii) [Die mittelalterlichen Stadtbücher großer preußischer Städte als historische Quellen und Denkmäler bürgerlicher Kultur (die Organisation der Macht, die Aufbewahrung von Archivalien und die Tätigkeit der Kanzleien)]. Warszawa–Toruń 1990.
- Tazbir Janusz, Staropolskie opinie o Hiszpanach [Die altpolnische Einstellung zu den Spaniern]. In: Przegląd Historyczny 58 (1967) 4, 605–623.
- Winowski Leszek, Innowercy w średniowiecznych wyobrażeniach i legendach [Die Andersgläubigen in mittelalterlichen Darstellungen und Legenden]. In: Studia Śląskie 20 (1971) 523–538.
- Witkowska Aleksandra, Miracula małopolskie z XIII i XIV wieku. Studium źródłoznawcze [Mirakel in Klempolen im 13. und 14. Jahrhundert. Eine Quellenstudie]. In: Roczniki Humanistyczne 19 (1971) 2, 29–161.
- Witkowska Aleksandra, Miracula średniowieczne. Forma przekazu i możliwości badawcze [Mittelalterliche Mirakel. Formen ihrer Übermittlung und Möglichkeiten ihrer Erforschung]. In: Studia Źródłoznawcze 22 (1977) 83–87.
- Witkowska Aleksandra, Miracula średniowieczne. Funkcje przełazu ustnego i zapisu literackiego [Mittelalterliche Mirakel. Die Funktion ihrer mündlichen und schriftlichen Übermittlung]. In: Bronisław Geremek (Hrsg.), Kultura elitarna i masowa w Polsce późnego średniowiecza. Wrocław 1978, 181–188.
- Witkowska Aleksandra, Najstarsze źródła do dziejów jasnogórskiego kultu pątniczego [Die ältesten Quellen zur Geschichte des Pilgerkultes von Jasna Góra]. In: Studia Claromontana 1 (1981) 58–76.
- Włodarski Maciej, Ars moriendi w literaturze polskiej XV i XVI w. [Ars moriendi in der polnischen Literatur des 15. und 16. Jahrhunderts]. Kraków 1987.
- Wolny Jerzy (Bearb.), Materiały do historii wagań w Polsce średniowiecznej [Materialien zur Geschichte der Vaganten im mittelalterlichen Polen]. In: Biuletyn Biblioteki Jagiellońskiej 19 (1969) 73–89.
- Wyczański Andrzej, Szlacheckie inwentarze pośmiertne z XVI w. jako źródło do dziejów kultury materialnej w Polsce [Adelige Nachlaßverzeichnisse des 16. Jahrhunderts als Quelle zur Geschichte der materiellen Kultur in Polen]. In: KHKM 2 (1954) 4, 691–699.

- Wyrobisz Andrzej, Wzory osobowe i stereotypy rzemieślników w literaturze staropolskiej [Persönlichkeitsmodelle und Stereotype von Handwerkern in der altpolnischen Literatur]. In: KHKM 31 (1981) 1, 53–63.
- Zathey Jerzy (Bearb.), Modlitwa z XIV wieku o charakterze zaklęcia mająca zapewnić żonie męża [Ein Gebet aus dem 14. Jahrhundert in Form eines Fluches, das der Ehefrau den Gatten sichern sollte]. In: Biuletyn Biblioteki Jagiellońskiej 34/35 (1984/85) 1/2, 63–64.
- Żelazek Józef, Inwentarz przedmiotów kultu błogosławionego Bogumila [Inventar von Gegenständen zum Kult des seligen Bogumil]. In: Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne 6 (1963) 227–237.

Einzelne Sachbereiche

BAUWESEN UND INNENRAUM AUSSTATTUNG

- Arszyński Marian, Technika i organizacja budownictwa ceglanego w Prusach w końcu XIV i w pierwszej połowie XV wieku [Technik und Organisation des Ziegelbauwesens in Preußen Ende des 14. und in der ersten Hälfte des 15. Jahrhunderts]. In: Studia z Dziejów Rzemiosła i Przemysłu 9 (1970) 7–195 (= Studia i Materiały z Historii Kultury Materialnej 39).
- Barnycz-Gupieniec Romana, Wczesnośredniowieczny dom gdański a współczesność etnograficzna [Das frühmittelalterliche Danziger Haus und die ethnographische Gegenwart]. In: Acta Archeologica Lodzensia 17 (1968) 59–65.
- Barnycz-Gupieniec Romana, Drewniane budownictwo mieszkalne w Gdańsku w X–XIII wieku [Hölzerner Wohnhausbau in Danzig vom 10. bis 13. Jahrhundert]. Phil. Diss. Gdańsk 1974.
- Bartkiewicz Magdalena, Odzież i wnętrza domów mieszczańskich w Polsce w drugiej połowie XVI i w XVII wieku [Kleidung und Innenausstattung städtischer Häuser in Polen in der zweiten Hälfte des 16. und im 17. Jahrhundert] (Studia i Materiały z Historii Kultury Materialnej 49) Wrocław 1974.
- Berdecka Anna, Zajazdy i hotele w dawnej Warszawie (XVI–XVIII w.) [Gasthäuser und Hotels im alten Warschau (16. bis 18. Jahrhundert)]. In: Rocznik Warszawski 14 (1976) 147–157.
- Bogucka Maria, Cegielnie gdańskie w XVI wieku [Danziger Ziegeleien im 16. Jahrhundert]. In: Studia z Dziejów Rzemiosła i Przemysłu 1 (1961) 125–140 (= Studia i Materiały z Historii Kultury Materialnej 10).
- Byrska Eleonora, Budownictwo w gdańskiej dzielnicy rybackiej w XII i XIII wieku [Bauwesen in der Danziger Fischersiedlung im 12. und 13. Jahrhundert]. In: Studia Wczesnośredniowieczne 3 (1955) 217–232.
- Cieśla Irena, Taberna wczesnośredniowieczna na ziemiach polskich [Die Taverne im frühmittelalterlichen Polen]. In: Studia Wczesnośredniowieczne 4 (1958) 159–222.

- Dąbrowska Maria, Ogrzewanie i oświetlenie wnętrz mieszkalnych na ziemiach polskich w VI–XIII w. [Beheizung und Beleuchtung von Wohnräumen in Polen vom 6. bis 13. Jahrhundert]. In: KHKM 19 (1971) 3, 369–398.
- Dąbrowska Maria, Kafle i piece kaflowe w Polsce do końca XVIII wieku [Kacheln und Kachelöfen in Polen bis zum Ende des 18. Jahrhunderts] (Studia i Materiały z Historii Kultury Materialnej 58) Wrocław 1987.
- Gostwicka Janina, Dawne meble polskie [Alte polnische Möbel]. Warszawa 1965.
- Grabski Władysław, Ze studiów nad zabudową mieszkłą średniowiecznego Krakowa [Studien zur mittelalterlichen Wohnhausbebauung Krakaus]. In: Teka Komisji Urbanistyki i Architektury 2 (1968) 187–206.
- Jasiński Tomasz, Dom rodzinny Mikołaja Kopernika. Przyczynek do studiów nad socjotopografią późnośredniowiecznego miasta [Das Geburtshaus des Nikolaus Kopernikus. Ein Beitrag zur Soziotopographie der mittelalterlichen Stadt]. In: Kwartalnik Historyczny 92 (1985) 4, 861–884.
- Kajzer Leszek, Uwagi o ewolucji wiejskich siedzib rycerskich w ziemiach łęczyckiej i sieradzkiej w XIII–XVI wieku [Bemerkungen zur Entwicklung ländlicher Rittersitze im Gebiet von Łęczyca und Sieradz vom 13. bis 16. Jahrhundert]. In: KHKM 23 (1975) 4, 589–603.
- Każmierczyk Józef, Budownictwo mieszkalne z drewna w XI–XIII wieku na obszarze Śląska [Hölzerner Wohnhausbau des 11. bis 13. Jahrhunderts in Schlesien]. In: Archeologia Polski 14 (1969) 1, 167–214.
- Kąsinowski Antoni, Podstawowe zasady murarstwa gotyckiego na Pomorzu Zachodnim [Grundlagen des gotischen Maurerwesens in Pommern]. In: Studia z Dziejów Rzemiosła i Przemysłu 9 (1970) 7–139.
- Krassowski Witold, Chalupa polska na przełomie XVI i XVII wieku [Die polnische Bauernkate Ende 16./Anfang 17. Jahrhundert]. In: PSL 7 (1953) 4/5, 281–302.
- Kunysz Antoni, Budownictwo drewniane i obróbka drewna w średniowiecznym Przemyslu [Holzbauwesen und Holzbearbeitung im mittelalterlichen Przemyśl]. In: Rocznik Przemyski 12 (1968) 5–36.
- Lalik Tadeusz, Zagroda na Mazowszu w XV w. [Der masowische Bauernhof im 15. Jahrhundert]. In: KHKM 5 (1957) 3/4, 487–502.
- Lalik Tadeusz, Budowa dworu drewnianego w Jadownikach w roku 1394 [Der Bau des hölzernen Adelshofes in Jadowniki im Jahre 1394]. In: KHKM 19 (1971) 3, 463–468.
- Lalik Tadeusz, Struktura miasta późnośredniowiecznego. Jej geneza i zmiany [Die Struktur der spätmittelalterlichen Stadt. Ihre Entstehung und ihre Veränderungen]. In: Kwartalnik Historyczny 82 (1975) 4, 776–794.
- Rehorowski Marian, Ze studiów nad meblarstwem terenu opolskiego od XI do XV wieku [Studien zum Oppelner Möbelbau vom 11. bis 13. Jahrhundert]. In: Kwartalnik Opolski 1 (1955) 3/4, 117–131.
- Rehorowski Marian, Meble polskich feudalów wczesnego średniowiecza [Die Möbel polnischer Feudalherren im frühen Mittelalter]. In: Dawna Kultura 2 (1955) 2, 83–90.

- Sulowska Maria, Wiejski XV-wieczny dom mieszkalny z Piotrawina (Powiat Opole Lubelskie) [Das ländliche Wohnhaus im 15. Jahrhundert in Piotrawino (Kreis Opole Lubelskie)]. In: Roczniki Humanistyczne 21 (1973) 2, 91–117.
- Wyczański Andrzej, Uwagi na temat dworu szlacheckiego w Wielkopolsce w XVI stulecia [Bemerkungen zum großpolnischen Adelshof im 16. Jahrhundert]. In: Kwartalnik Architektury i Urbanistyki 24 (1979) 347–355.
- Wyrobisz Andrzej, Średniowieczne cegielnie w większych ośrodkach miejskich w Polsce [Mittelalterliche Ziegeleien in den größeren städtischen Siedlungen in Polen]. In: Studia z Dziejów Rzemiosła i Przemysłu 1 (1961) 55–82 (= Studia i Materiały z Historii Kultury Materialnej 10).
- Wyrobisz Andrzej, Budownictwo murowane w Małopolsce w XIV i XV wieku [Ziegelbauwesen in Kleinpolen im 14. und 15. Jahrhundert] (Studia z Dziejów Rzemiosła i Przemysłu 3) Wrocław 1963 (= Studia z Historii Kultury Materialnej 17).
- Żaryń Stanisław, Kamienica warszawska w XV i XVI wieku [Das Warschauer Wohnhaus im 15. und 16. Jahrhundert]. In: Kwartalnik Architektury i Urbanistyki 8 (1963) 2, 103–126.

GEWERBE, HANDWERK UND LANDWIRTSCHAFT

- Abramowicz Andrzej, Sztuka rybaków i rzemieślników gdańskich w X–XIII wieku [Die Kunst der Danziger Fischer und Handwerker vom 10. bis 13. Jahrhundert]. In: PSL 7 (1954) 323–363.
- Barnycz-Gupieniec Romana, Naczynia drewniane z Gdańska w X–XIII wieku [Hölzernes Geschirr in Danzig vom 10. bis 13. Jahrhundert]. Łódź 1959.
- Barnycz-Gupieniec Romana, Tokarstwo i bednarstwo z XIII–XIV wieku w osadzie miejskiej w Gdańsku [Das Drechsel- und Böttchergewerbe in der städtischen Siedlung von Danzig im 13. und 14. Jahrhundert]. In: Materiały Zachodnio-Pomorskie 7 (1961) 391–434.
- Buczek Karol, Publiczne usługi transportowe i komunikacyjne w Polsce średniowiecznej [Öffentliche Transport- und Kommunikationsdienste im mittelalterlichen Polen]. In: KHKM 15 (1967) 2, 255–299.
- Buczek Karol, Z badań nad organizacją gospodarki w Polsce wczesnośredniowiecznej (do początku XIV w.) [Zur Erforschung der Wirtschaftsorganisation im frühmittelalterlichen Polen (bis Anfang 14. Jahrhundert)]. In: KHKM 17 (1969) 2, 193–230.
- Buczek Karol, Z dziejów młynarstwa w Polsce średniowiecznej [Zur Geschichte des Mühlenwesens im mittelalterlichen Polen]. In: Studia Historyczne 12 (1969) 1, 17–51.
- Buczek Karol, O chłopach w Polsce piastowskiej [Die polnischen Bauern in der Zeit der Piasten]. In: Roczniki Historyczne 41 (1975) 1–79.
- Chmielewski Stefan, Uwagi o narzędziach rolniczych w Polsce w początkach gospodarki czynszowej [Bemerkungen zu landwirtschaftlichen Geräten zu Beginn der Zinsgutswirtschaft in Polen]. In: KHKM 3 (1956) 1, 166–180.

- Chmielewski Stefan, Gospodarka rolna i hodowlana w Polsce w XIV i XV wieku (technika i rozmiary produkcji) [Landwirtschaft und Viehzucht in Polen im 14. und 15. Jahrhundert (Technik und Produktionsausmaß)] (SDGW 5) Warszawa 1962 (= Studia i Materiały z Historii Kultury Materialnej 11).
- Dąbówna Barbara, Warsztat malarza cechowego w Polsce [Die Werkstatt des zünftischen Malers in Polen]. In: Studia Renesansowe 4 (1964) 331–379.
- Dąbrowski Henryk, Rozwój gospodarki rolnej w Polsce od XII do połowy XIV wieku [Die Entwicklung der Landwirtschaft in Polen vom 12. bis zur Mitte des 14. Jahrhunderts] (SDGW 5,1) Warszawa 1962 (= Studia i Materiały z Historii Kultury Materialnej 11).
- Dembińska Maria, Kilka uwag o roli bartnictwa w gospodarce wiejskiej polskiego średniowiecza [Einige Bemerkungen zur Rolle des Imkerwesens in der mittelalterlichen bäuerlichen Wirtschaft in Polen]. In: KHKM 6 (1958) 343–358.
- Dobrowolski Tadeusz, Życie, twórczość i znaczenie społeczne artystów polskich i w Polsce pracujących w okresie późnego gotyku (1440–1520) [Leben, Schaffen und Bedeutung polnischer und in Polen arbeitender Künstler in der Zeit der Spätgotik (1440–1520)]. Wrocław 1965.
- Dziwik Kazimierz, Stan dróg publicznych w powiecie sądeckim w wieku XVI [Der Zustand der öffentlichen Wege im Gebiet von Nowy Sącz im 15. Jahrhundert]. In: Rocznik Sądecki 13 (1972) 5–18.
- Eberle Lidia, Polskie rzemiosło skórzanе w średniowieczu [Das polnische Ledergewerbe im Mittelalter]. In: Wyroby rzemieślnicze w Polsce w XIV–XVIII wieku. Wrocław 1971, 9–21 (= Studia i Materiały z Historii Kultury Materialnej 45).
- Eberle Lidia i Włodzimierz Pela, Rzemiosło warszawskie w XIV w. [Das Warschauer Handwerk im 14. Jahrhundert]. In: B. Grochulska i W. Pruss (Hrsg.), Z dziejów rzemiosła warszawskiego. Warszawa 1983, 11–26.
- Gajerski Stanisław F., Garncarze na terenie Rusi Czerwonej w XVI wieku [Töpfer auf dem Gebiet der Roten Rus im 16. Jahrhundert]. In: Rocznik Przemyski 13 (1970) 31–80.
- Gardowski Aleksander i Jerzy Kruppé, Późnośredniowieczne naczynia kuchenne i stołowe [Spätmittelalterliches Küchen- und Tafelgeschirr]. In: Szkice staromiejskie. Warszawa 1955, 121–139.
- Jasiewicz Zbigniew, Studia historyczno-etnograficzne nad kowalstwem wiejskim w Wielkopolsce [Historisch-ethnographische Studien zum dörflichen Schmiedewesen in Großpolen]. Poznań 1963.
- Jażdżewski Konrad, Kultura rybaków gdańskich w XII i XIII w. w świetle badań wykopaliskowych 1948–1951 [Die Kultur der Danziger Fischer im 12. und 13. Jahrhundert im Lichte der Ausgrabungen von 1948–1951]. In: Rocznik Gdański 13 (1954) 7–28.
- Karpiński Andrzej, Prostytucja w dużych miastach polskich w XVI–XVII wieku [Prostitution in den großen polnischen Städten im 16. und 17. Jahrhundert]. In: KHKM 36 (1988) 2, 277–304.
- Karpiński Andrzej, La prostitution dans les grandes villes polonaises aux XVIe et XVIIe siècles (Cracovie, Lublin, Poznan, Varsovie). In: APH 59 (1989) 5–40.

- Karpiński Andrzej, Przekupki, kramarki, straganiarki. Zakres feminizacji drobnego handlu w miastach polskich w drugiej połowie XVI i w XVII wieku [Händlerinnen, Trödlerinnen und Krämerinnen. Der Grad der Feminisierung des Kleinhandels in den polnischen Städten in der zweiten Hälfte des 16. und im 17. Jahrhundert]. In: KHKM 38 (1990) 1/2, 81–91.
- Koczorowska-Pielińska Ewa, Paśnicy i szewcy w starej i nowej Warszawie w latach 1416–1526 [Gürtler und Schuster im alten und neuen Warschau in den Jahren 1416–1526]. In: Rocznik Warszawski 14 (1976) 83–113.
- Koczorowska-Pielińska Ewa, Rzemiosło Starej i Nowej Warszawy do 1525 r. [Handwerk des alten und neuen Warschau bis 1525]. In: B. Grochulska i W. Pruss (Hrsg.), Z dziejów rzemiosła warszawskiego. Warszawa 1983, 27–94.
- Kręt Helena, Służby dworskie dworu Jadwigi i Jagielly w świetle wydatków podskarbińskich i podrzędczych [Die Dienerschaft am Hofe von Hedwig und Jagiello im Lichte der Ausgaben von Schatzmeistern und Haushofmeistern]. In: Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego 663, Prace Historyczne 74 (1985) 81–97.
- Kruppé Jerzy, Garncarstwo późnośredniowieczne w Polsce [Das Töpferhandwerk im spätmittelalterlichen Polen] 1–2 (Studia i Materiały z Historii Kultury Materialnej 53) Wrocław 1981.
- Kwapieniowa (Kwapien) Maria, Organizacja produkcji i zbytu wyrobów garncarskich w Krakowie w XIV–XVIII w. [Die Organisation von Produktion und Absatz von Töpferwaren in Krakau vom 14. bis zum 18. Jahrhundert]. In: Maria Kwapien, Józef Maroszek i Andrzej Wyrobisz (Hrsg.), Studia nad produkcją rzemieślniczą w Polsce (XIV–XVIII w). Wrocław 1976, 7–85 (= Studia i Materiały z Historii Kultury Materialnej 51).
- Markiewicz Maria, Z zagadnień polskiego tkactwa renesansowego [Das polnische Textilgewerbe in der Zeit der Renaissance]. In: Studia Renesansowe 3 (1973) 483–520.
- Matuszewski Józef, Początki nowożytnego zaprzęgu konnego [Die Anfänge des neuzeitlichen Pferdegeschirrs]. In: KHKM 1 (1953) 1/2, 78–111 (Teil 1) i KHKM 2 (1954) 4, 637–663 (Teil 2).
- Mączak Antoni, Sukiennictwo wielkopolskie XIV–XVII wieku [Das Tuchmachergewerbe in Großpolen vom 14. bis 17. Jahrhundert] (Prace Instytutu Historycznego Uniwersytetu Warszawskiego, Badania z Dziejów Rzemiosła i Handlu w Epoce Feudalizmu 13). Warszawa 1955.
- Orzelska-Konarska Barbara, Mistrzowie i czeladnicy. Pozycja społeczna czeladzi w cechach krakowskich w XV–XVII wieku [Meister und Gesellen. Die soziale Position der Gesellen in den Krakauer Zünften vom 15. bis 17. Jahrhundert]. Warszawa 1968.
- Pachoński Jan, Bractwo solarzy czyli prasolów krakowskich [Die Bruderschaft der Salinenarbeiter oder die Krakauer 'Prasolen']. In: Studia i Materiały do dziejów żup solnych w Polsce 1: Krakowskie żupy solne na tle 1000 lecie dziejów polskich [Studien und Materialien zur Geschichte der Salinen in Polen 1: Die Krakauer Salinen vor dem Hintergrund der tausendjährigen Geschichte Polens]. Wieliczka 1965, 190–260.

- Pierikowska Hanna, Średniowieczna pracownia miniatorska w Krakowie [Die Werkstatt des mittelalterlichen Miniaturenmalers in Krakau]. In: Rocznik Krakowski 32 (1951) 2, 43–58.
- Podwińska Zofia, Technika uprawy roli w Polsce średniowiecznej [Technik der Landbearbeitung im mittelalterlichen Polen]. Wrocław 1962.
- Podwińska Zofia, Gospodarstwo wiejskie w okresie wczesnofeudalnym (V w.–początek XII w.) [Die bäuerliche Wirtschaft in der Zeit des Frühfeudalismus (5. bis Anfang 12. Jahrhundert)]. In: Witold Hensel und Henryk Lowmiański (Hrsg.), Zarys historii gospodarstwa wiejskiego w Polsce 1. Warszawa 1964, 183–263.
- Rembowska Irena, Gdański cech złotników od XIV do końca XVIII w. [Die Danziger Goldschmiedezunft vom 14. bis Ende 18. Jahrhundert]. Phil. Diss. Gdańsk 1971.
- Samsonowicz Agnieszka, Z badań nad wytwórczością skórzaną w Polsce wczesnośredniowiecznej [Zur Erforschung der Lederherstellung im frühmittelalterlichen Polen]. In: KHKM 22 (1974) 4, 633–653.
- Samsonowicz Henryk, Rzemiosło wiejskie w Polsce XIV–XVI wieku [Bäuerliches Handwerk in Polen vom 14. bis 16. Jahrhundert]. Warszawa 1954.
- Samsonowicz Henryk, Forma pracy kupca hanzeatyckiego w XIV–XV w. (Z dziejów techniki wymiany towarowo-pieniężnej) [Die Arbeitsweise des Hansekaufmanns im 14. und 15. Jahrhundert (Zur Geschichte der Technik der Ware-Geld-Tauschbeziehung)]. In: KHKM 12 (1964) 2, 235–278.
- Stąpiński Andrzej, Prostytucja w Polsce w XIV–XVIII wieku [Prostitution in Polen vom 14. bis 18. Jahrhundert]. In: Przegląd Dermatologiczny 1984, 6, 615–626.
- Trawkowski Stanisław, Młyny wodne w Polsce w XII-wieku [Wassermühlen in Polen im 12. Jahrhundert]. In: KHKM 7 (1958) 1, 62–86.
- Turnau Irena, Garbarstwo na ziemiach polskich w XVI–XVIII wieku [Das Gerbergewerbe in Polen im 18. Jahrhundert]. Wrocław 1975.
- Wiesiołowski Jacek, Pozycja społeczna rzemiosł artystycznych w średniowiecznym Poznaniu [Die soziale Stellung des Kunsthandwerks im mittelalterlichen Posen]. In: Sprawozdania Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, Wydział Nauk o Sztuce 1976, 115–137.
- Wiklak Henryk, Pracownie garbarsko-szewskie z XI i XII w. w Gdańsku [Gerber- und Schusterwerkstätten in Danzig im 11. und 12. Jahrhundert]. In: Z Otchłani Wieków 25 (1959) 4, 267–270.
- Wyczański Andrzej, Kobiety – kierowniczki folwarków w starostwie sieradzkim w XVI wieku [Frauen als Fronhofvorstände in der Starosteier Sieradz im 16. Jahrhundert]. In: Zapiski Historyczne 41 (1976) 3, 41–49.
- Wyczański Andrzej, O kategorii społeczno-zawodowej „robotnik” w Polsce XVI wieku [Die soziale und berufliche Kategorie des „Arbeiters” in Polen im 16. Jahrhundert]. In: A. Wyczański (Hrsg.), Społeczeństwo Staropolskie 2. Warszawa 1979, 7–21.
- Wyrobisz Andrzej, Szkło w Polsce od XIV do XVII wieku [Glas in Polen vom 14. bis 17. Jahrhundert]. Wrocław 1968.
- Wyrozumski Jerzy, Tkactwo w Polsce w X–XIII wieku [Das Weberhandwerk in Polen vom 10. bis 13. Jahrhundert]. In: KHKM 13 (1965) 3, 499–519.

- Wyrozumski Jerzy, Urzęt farbiarski w Polsce średniowiecznej [Färberwaid im mittelalterlichen Polen]. In: KHKM 14 (1966) 3, 437–448.
- Wyrozumski Jerzy, Tkactwo małopolskie w późnym średniowieczu [Spätmittelalterliches Weberhandwerk in Kleinpolen]. Kraków 1972.
- Wyrozumski Jerzy, Związki czeladnicze w Polsce średniowiecznej [Gesellenbünde im mittelalterlichen Polen]. In: Przegląd Historyczny 68 (1977) 1, 1–15.
- Zbierski Andrzej, Struktura zawodowa, społeczna i etniczna ludności Gdańska w IX–XIII wieku [Die berufliche, soziale und ethnische Zusammensetzung der Danziger Bevölkerung vom 9. bis 13. Jahrhundert]. In: Prace i Materiały Muzeum Archeologii i Etnografii w Łodzi, Seria Archeologii 25 (1978) 413–429.
- Zientara Benedykt, Dzieje małopolskiego hutnictwa żelaznego XIV–XVII w. [Geschichte des Eisenhüttenwesens in Kleinpolen vom 14. bis 17. Jahrhundert] (Prace Instytutu Historycznego Uniwersytetu Warszawskiego, Badania z Dziejów Rzemiosła i Handlu w Epoce Feudalizmu 1) Warszawa 1954.

NHRUNGSWESEN UND ERNÄHRUNG

- Bogatyński Władysław, Walka z pijaństwem w renesansowym Krakowie [Der Kampf gegen die Trunksucht im Krakau der Renaissancezeit]. Kraków 1954.
- Dembińska Maria, Z badań nad konsumpcją żywnościową w Polsce średniowiecznej [Forschungen zur Lebensmittelkonsumption im mittelalterlichen Polen]. In: Etnografia Polska 4 (1961) 93–107.
- Dembińska Maria, Konsumpcja żywnościowa w Polsce średniowiecznej [Lebensmittelkonsumption im mittelalterlichen Polen]. Wrocław 1963.
- Dembińska Maria, Udział zbieractwa w średniowiecznej konsumpcji zbożowej [Der Anteil des Sammelns an der Getreidekonsumption im Mittelalter]. In: SDGW 9 (1967) 3, 83–104.
- Dembińska Maria, Racje czy normy żywnościowe? (Uwagi na marginesie pracy A. Wyczańskiego) [Lebensmittelrationen oder -normen? (Anmerkungen zu einer Arbeit von A. Wyczański)]. In: KHKM 18 (1970) 2, 277–294.
- Dembińska Maria, Z dziejów przetwórstwa produktów żywnościowych (IKonserwacja produktów pochodzenia mięsnego) [Zur Geschichte der Verarbeitung von Lebensmittelprodukten (Die Konservierung von Fleischprodukten)]. In: Materiały III Sesji Komitetu Technologii i Chemii Żywności, Łódź 25. –27. Januar 1972. Warszawa 1972.
- Dembińska Maria, Przetwórstwo zbożowe w Polsce średniowiecznej (X–XIV wiek) [Getreideverarbeitung im mittelalterlichen Polen (10.–14. Jahrhundert)]. Wrocław 1973.
- Dembińska Maria, Dienne racje żywnościowe w Europie w IX–XVI wieku [Die täglichen Lebensmittelrationen in Europa vom 9. bis 16. Jahrhundert]. In: Studia i Materiały z Historii Kultury Materialnej 3 (1979) 7–114.
- Dembińska Maria, Wykopaliskowe kości zwierzęce jako źródła do historii konsumpcji mięsnej [Tierknochenfunde als Quellen für eine Geschichte der Fleischkonsumption]. In: KHKM 28 (1980) 1, 103–109.

- Dembińska Maria, Pożywienie dziecka w polskich źródłach historycznych [Die Kinderernährung in historischen polnischen Quellen]. In: KHKM 28 (1980) 4, 481–499.
- Dembińska Maria, Pożywienie postne i pokutne mnichów we wczesnym średniowieczu (V–XI w.) [Die Ernährung von Mönchen zur Fasten- und Bußzeit im frühen Mittelalter (5. bis 11. Jahrhundert)]. In: KHKM 33 (1985) 4, 367–381.
- Deptuła Czesław, Problem mitu monarchy – dawcy żywności w Polsce średniowiecznej. Na przykładzie podania o Piaście [Der Mythos vom Monarchen als Lebensmittelspender im mittelalterlichen Polen am Beispiel der Legende vom Piasten]. In: Zeszyty Naukowe KUL 3 (1975) 41–55.
- Kiersnowski Ryszard, Rośliny uprawne i pożywienie roślinne w Polsce wczesnofeudalnej [Nutzpflanzen und pflanzliche Ernährung im frühfeudalen Polen]. In: KHKM 2 (1954) 4, 346–387.
- Kowska-Lewicka Anna, Pożywienie chłopskie w średniowieczu i przydatność źródeł etnograficznych [Bäuerliche Ernährung im Mittelalter und die Eignung ethnographischer Quellen]. In: KHKM 13 (1965) 4, 755–766.
- Kowska-Lewicka Anna, Dary z żywności – ich funkcje ekonomiczne społeczne i obrzędowo-magiczne [Lebensmittelspenden – ihre wirtschaftliche, gesellschaftliche und rituell-magische Funktion]. In: KHKM 29 (1981) 2, 177–188.
- Kranzow Irena, Pożywienie mięsne mieszkańców wczesnośredniowiecznego Jedwabna [Die Fleischkonsumption der Einwohner des frühmittelalterlichen Jedwabno]. In: Acta Universitatis N. Copernici. Nauki Humanistyczno-Społeczne 110, Archeologia 6 (1980) 113–122.
- Kuchowicz Zbigniew, Uwagi o konsumpcji produktów destylacji alkoholowej w Polsce w XVI w. [Bemerkungen zur Konsumtion von alkoholischen Destillaten in Polen im 16. Jahrhundert]. In: KHKM 19 (1971) 4, 667–678.
- Rąbecka-Brykczyńska Irena, Jatki rzeźnicze w Polsce w XIII–XIV w. [Fleischbänke in Polen im 13. und 14. Jahrhundert]. In: dies. und T. Sobczak, Z problematyki badań nad produkcją i konsumpcją żywności w Polsce [Zur Erforschung der Lebensmittelproduktion und -konsumtion in Polen]. Wrocław 1984, 7–130 (= Studia i Materiały z Historii Kultury Materialnej 57).
- Sobocinski Marian, Spożycie mięsa na wczesnośredniowiecznym grodzie w Bonikowie powiat Kościan [Der Fleischverzehr auf der frühmittelalterlichen Burg Bonikowo im Kreis Kościan]. In: KHKM 9 (1961) 4, 771–777.
- Tandecki Janusz, Uprawa winorośli i handel winem w średniowiecznym Toruniu [Weinanbau und Weinhandel im mittelalterlichen Thorn]. In: Rocznik Toruński 13 (1978) 199–216.
- Vielrose Egon, Zmiany w odżywieniu się rybaków gdańskich w wieku XII i XIII. Próba oceny statystycznej [Veränderungen in der Ernährungsweise der Danziger Fischer im 12. und 13. Jahrhundert. Versuch einer statistischen Wertung]. In: KHKM 4 (1956) 2, 262–266.
- Wielawski Bogusław, Rynek mięsny w Poznaniu do początków XX wieku. Urządzenia i kontrola sanitarna [Der Fleischmarkt in Posen bis zum Beginn des 20. Jahrhunderts. Einrichtung und sanitäre Kontrolle]. In: KHKM 25 (1977) 2, 197–216.

- Wyczański Andrzej, Uwagi o konsumpcji żywności Polsce XVI w. [Bemerkungen zur Lebensmittelkonsumption in Polen im 16. Jahrhundert]. In: KHKM 8 (1960) 1, 15–42.
- Wyczański Andrzej, Studia nad konsumpcją żywności w dawnej Polsce w XVI i pierwszej połowie XVII w. [Studien zur Lebensmittelkonsumption in Polen im 16. und in der ersten Hälfte des 17. Jahrhunderts]. Warszawa 1963.
- Wyczański Andrzej, Remarques sur la consommation alimentaire en Pologne du XVIe siècle – types de la consommation. In: KHKM 30 (1982) 1, 21–26.

TEXTILGEWERBE UND BEKLEIDUNG

- Eberle Lidia, Źródła do poznania technologii kroju i szycia średniowiecznego obuwia krakowskiego [Quellen zur Erforschung der mittelalterlichen Technologien des Zuschneidens und Nähens von Schuhwerk in Krakau]. In: KHKM 32 (1984) 2, 199–210.
- Glapa Adam, Ubiory chłopskie w księgach cechowych krawców (w. XVI–XVIII) [Die bäuerliche Kleidung in den Zunftbüchern der Schneider (16.–18. Jahrhundert)]. In: Lud 41 (1954) 639–646 (Teil 1), 1328–1329 (Teil 2).
- Gula Jerzy und Jerzy Maik, Zaopatrzenie zamku w Rawie Mazowieckiej w wyroby włókiennicze w końcu XIV i w XV wieku [Die Versorgung der Burg Rawa Mazowiecka mit Textilien zu Ende 14. und im 15. Jahrhundert]. In: Archeologia Polska 24 (1979) 2, 381–411.
- Gutkowska-Rychlewska Maria, Zabytkowy ubiór renesansowy w XVI w. [Die historische Renaissancebekleidung im 16. Jahrhundert]. In: Rozprawy i Sprawzdania Muzeum Narodowego w Krakowie 2 (1952) 112–124.
- Gutkowska-Rychlewska Maria, Historia ubiorów [Geschichte der Kleidung]. Wrocław 1968.
- Kajzer Leszek, Uzbrojenie i ubiór rycerski w średniowiecznej Małopolsce w świetle źródeł ikonograficznych [Ritterliche Bewaffnung und Bekleidung im mittelalterlichen Klempolen nach ikonographischen Quellen]. Wrocław 1976.
- Kamińska Janina, Tkaniny z osady rzemieślniczo-rybackiej z XII–XIII wieku w Gdańsku [Stoffe aus der Danziger Handwerker- und Fischersiedlung des 12. und 13. Jahrhunderts]. In: PSL 6 (1952) 2, 7–76.
- Kamińska Janina und Adam Nahlik, Włókiennictwo gdańskie w X–XIII wieku [Die Danziger Textilherstellung vom 10. bis 13. Jahrhundert] (Acta Archeologica Universitatis Lodzensis 5) Łódź 1958.
- Kamińska Janina und Irena Turnau (Hrsg.), Zarys Historii Włókiennictwa na ziemiach polskich do końca XVIII wieku [Abriß einer Geschichte des Textilgewerbes in Polen bis zum Ende des 18. Jahrhunderts]. Wrocław 1966.
- Koczerska Maria, Wyprawa szlachcianki polskiej w końcu XIV i w XV wieku [Die Aussteuer der polnischen Adelligen zu Ende des 14. und im 15. Jahrhundert]. In: KHKM 25 (1977) 3, 375–388.
- Marek Jakub W., Wzory obuwia warszawskiego z końca XIV w. [Muster für das Warschauer Schuhwerk zu Ende des 14. Jahrhunderts]. In: Szkice Staromiejskie. Warszawa 1955, 143–148.

- Nadolski Andrzej, Uroczysty strój rycerski królów polskich w XIV–XV wieku [Die rit-
terliche Festtagskleidung der polnischen Könige im 14. und 15. Jahrhundert]. In: KHKM 21 (1973) 2, 305–313.
- Pękacka-Zechmeister Wacława, Sajan – ubiór renesansowy rycerstwa europejskiego [Sa-
jan – ein Kleidungsstück des europäischen Rittertums in der Renaissance]. In: BHS 34 (1972) 3/4, 338–341.
- Piech Zenon, Strój, insygnia, atrybuty książąt piastowskich do końca XIV w. [Kleidung,
Insignien und Attribute der Piastenfürsten bis zum Ende des 14. Jahrhundert]. In: KHKM 38 (1990) 1/2, 3–35.
- Rosen-Przeworska Janina, Z zagadnień renesansowego ubioru ludowego [Zum Problem
der Bekleidung des einfachen Volkes in Polen zur Zeit der Renaissance]. In: PSL 7 (1953) 257–280.
- Rosen-Przeworska Janina, Ubiór na ziemiach polskich w okresie wczesnego średniowie-
cza [Die Bekleidung in Polen im frühen Mittelalter]. In: PSL 8 (1954) 1, 14–35.
- Rosen-Przeworska Janina, O ubiorze chlopskim od XIII w. do renesansu [Die bäuerliche
Kleidung vom 13. Jahrhundert bis zur Renaissance]. In: PSL 8 (1954) 2, 79–99.
- Sawicka Stanisława, Stroje polskie z XVI wieku w rękopisie gandawskim [Polnische
Trachten des 16. Jahrhunderts in einer Handschrift aus Gent]. In: BHS 25 (1963)
4, 249–252.
- Seweryn Tadeusz, Ubiór chlopski w Polsce (1450–1650) [Bäuerliche Kleidung in Polen
(1450–1650)]. In: Roczniki Muzeum Etnograficznego w Krakowie 1 (1966) 9–74.
- Turnau Irena, Problematyka nowożytnego ubioru zawodowego [Die Problematik der
Berufskleidung in der Neuzeit]. In: BHS 32 (1970) 2, 117–137.
- Turnau Irena, Moda a odzież – zmienność i długie trwanie [Mode und Kleidung – Wandel
und Dauer]. In: KHKM 22 (1974) 1, 87–99.
- Turnau Irena, Skórnictwo odzieżowe w Polsce XVI–XVIII wieku [Lederbekleidung und
ihre Herstellung in Polen vom 16. bis 18. Jahrhundert]. Wrocław 1975.
- Turnau Irena, Użytkowanie dzianin odzieżowych w Polsce w XVI–XVIII wieku [Der
Gebrauch von gewirkten Kleiderstoffen in Polen vom 16. bis 18. Jahrhundert]. In: KHKM 25 (1977) 2, 243–255.
- Turska Krystyna, Hazuka – późnośredniowieczny płaszcz z rękawami [Hazuka – ein
spätmittelalterlicher Mantel mit Ärmeln]. In: Odzież 22 (1971) 8, 245–246.
- Turska Krystyna, Świecka odzież średniowieczna na Śląsku na podstawie Legendy Św.
Jadwigi. [Mittelalterliche weltliche Bekleidung in Schlesien nach der Legende der
hl. Hedwig]. In: KHKM 19 (1971) 645–665.
- Turska Krystyna, Ubiór dworski w Polsce w dobie pierwszych Jagiellonów [Höfische
Kleidung in Polen zur Zeit der ersten Jagiellonen]. Wrocław 1987.
- Wiklak Henryk, Obuwie gdańskie X–XIII wieku [Danziger Schuhwerk vom 10. bis
13. Jahrhundert]. In: Gdańsk wczesnośredniowieczny 3. Gdańsk 1960, 7–104.
- Wiklak Henryk, Obuwie gdańskie z XIII–XIV wieku [Danziger Schuhwerk aus dem
13. und 14. Jahrhundert]. In: Gdańsk wczesnośredniowieczny 6. Gdańsk 1967,
137–179.

- Wiklak Henryk, Polskie obuwie wczesnośredniowieczne z VIII–XIII w. na podstawie wykopalisk [Schuhwerk im frühmittelalterlichen Polen vom 8. bis 13. Jahrhundert auf der Grundlage von Ausgrabungen]. In: *Materiały wczesnośredniowieczne* 6 (1969) 475–517.
- Włoch Violetta, Obuwie krakowskie w średniowiecznej Anglii [Krakauer Schuhwerk im mittelalterlichen England]. In: *Kronika miasta Krakowa 1959–1960*. Kraków 1962, 67–78.
- Wyrozumski Jerzy, Produkcja sukiennicza w zgromadzeniach religijnych Polski średniowiecznej [Tuchproduktion in den religiösen Gemeinschaften im mittelalterlichen Polen]. In: *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego* 71, *Prace Historyczne* 12 (1963) 7–24.

GEISTESLEBEN UND BILDUNG

- Bugaj Roman, Nauki tajemne w dawnej Polsce – Mistrz Twardowski [Geheimwissenschaften im alten Polen – Meister Twardowski]. Wrocław 1986.
- Bylina Stanisław, Licitum – illicitum. Mikołaj z Jawora o pobożności masowej i zabobonach [Licitum – illicitum. Nikolaus von Jawor über Volksfrömmigkeit und Aberglauben]. In: Bronisław Geremek (Hrsg.), *Kultura elitarna i masowa w Polsce późnego średniowiecza*. Wrocław 1978, 137–153.
- Czacharowska Irena, Książka w rękach klarysek śląskich [Das Buch bei den schlesischen Klarissinnen]. In: *Sobótka* 21 (1966) 407–419.
- Deptuła Czesław, Ideowy sens wykształcenia władców polskich w X–XIII wieku [Der ideelle Gehalt in der Bildung polnischer Herrscher vom 10. bis 13. Jahrhundert]. In: *Summarium* 2 (1973) 1, 191–198.
- Dowiat Jerzy, Kształcenie umysłowe synów książęcych i możnowładczych w Polsce i niektórych krajach sąsiedzkich w X–XII w. [Die geistige Bildung der Fürsten- und Adelssöhne in Polen und einigen Nachbarländern vom 10. bis 12. Jahrhundert]. In: *Polska w świecie. Szkice z dziejów kultury polskiej*. Warszawa 1972, 79–90.
- Dużyk Józef, Z dziejów cenzury w Krakowie w wiekach XV–XVII [Zur Geschichte der Zensur in Krakau vom 15. bis 17. Jahrhundert]. In: *Roczniki Biblioteki PAN w Krakowie* 2 (1956) 375–411.
- Geremek Bronisław (Hrsg.), *Kultura elitarna i kultura masowa w Polsce późnego średniowiecza* [Kultur der Eliten und Kultur der Massen im spätmittelalterlichen Polen]. Wrocław 1978.
- Geremek Bronisław, Exemplum i przekaz kultury [Exemplum und kulturelle Überlieferung]. In: ders. (Hrsg.), *Kultura elitarna i masowa w Polsce późnego średniowiecza*. Wrocław 1978, 53–76.
- Gieysztor Aleksander, Spektakl i liturgia – polska koronacja królewska [Schauspiel und Liturgie – Die Krönung der polnischen Könige]. In: Bronisław Geremek (Hrsg.), *Kultura elitarna i masowa w Polsce późnego średniowiecza*. Wrocław 1978, 9–23.
- Karwin Józef, Wychowanie rycerskie; okres X–XV wiek [Die ritterliche Erziehung vom 10. bis 15. Jahrhundert]. In: *Z dziejów wychowania wojskowego w Polsce do roku 1939*. Warszawa 1964, 15–35.

- Kaźmierczyk Józef, Zagadnienie piśmienności w miastach śląskich w świetle źródeł archeologicznych XI–XIII wieku [Das Problem der Schriftlichkeit in den schlesischen Städten im Lichte archäologischer Funde vom 10. bis 13. Jahrhundert]. In: *Sobótka* 28 (1973) 2, 213–227.
- Korolec Jerzy B., Wstęp do badań nad życiem umysłowym dominikanów wrocławskich w średniowieczu [Das geistige Leben der Breslauer Dominikaner im Mittelalter. Eine Einführung in die Forschung]. In: *Materialy do Historii Filozofii Średniowiecznej w Polsce* 8 (1974) 126–159.
- Kramperowa Maria and Witold Maisel, Księgozbiory mieszczan poznańskich z drugiej połowy XVI w. [Büchersammlungen Posener Bürger in der zweiten Hälfte des 16. Jahrhunderts]. In: *Studia i Materialy do Dziejów Wielkopolski* 1 (1960) 257–308.
- Krzyżaniakowa Jadwiga, Wczesnofeudalna kultura umysłowa i artystyczna Wielkopolski [Geistige und künstlerische Kultur im frühfeudalen Großpolen]. Poznań 1956.
- Kürbisówna (Kürbis) Brygida, Ze studiów nad kulturą historyczną wieków średnich w Polsce [Studien zur historischen Kultur des Mittelalters in Polen]. In: *Studia Źródłoznawcze* 3 (1958) 49–59.
- Kürbisówna (Kürbis) Brygida, Problem kultury historycznej w Polsce średniowiecznej [Das Problem der historischen Kultur im mittelalterlichen Polen]. In: Gerard Labuda (Hrsg.), *Historia Polski do połowy XV wieku*. Warszawa 1960, 221–244.
- Kürbis Brygida, Pisarze i czytelnicy w Polsce XII i XIII wieku [Autoren und Leser in Polen im 12. und 13. Jahrhundert]. In: Aleksander Gieysztor (Hrsg.), *Polska dzielnicowa i zjednoczona*. Warszawa 1972, 159–201.
- Lewański Julian, Uwagi o dziedzictwie literackim polskiego średniowiecza [Bemerkungen zum literarischen Erbe des polnischen Mittelalters]. In: *Historia Kultury Średniowiecznej w Polsce*. Warszawa 1963, 161–184.
- Lewański Julian, *Dramat i teatr średniowiecza i renesansu w Polsce* [Drama und Theater des Mittelalters und der Renaissance in Polen]. Warszawa 1981.
- Maleczyńska Ewa, Ze studiów nad tworzeniem się inteligencji miejskiej w późnym średniowieczu [Studien zur Entstehung der städtischen Intelligenz im Spätmittelalter]. In: *Odrodzenie i Reformacja w Polsce* 12 (1967) 5–28.
- Maleczyńska Kazimiera, Zainteresowania czytelnicze mieszczan dolnośląskich okresu renesansu [Leseinteressen niederschlesischer Bürger in der Renaissance]. Wrocław 1982.
- Malicki Jan, Laury, togi, pastorały. Szkice o kulturze literackiej renesansowego Śląska [Lorbeer, Toga und Hirtenstab. Skizzen zur literarischen Kultur Schlesiens in der Renaissance]. Katowice 1983.
- Manikowska Halina, Legenda św. Jadwigi. Obieg i transformacja [Die Hedwigslegende. Verbreitung und Umarbeitung]. In: Bronisław Geremek (Hrsg.), *Kultura elitarna i masowa w Polsce późnego średniowiecza*. Wrocław 1978, 155–171.
- Manikowska Halina, Zwischen Askesis und Modestia. Buß- und Armutsideal in polnischen, böhmischen und ungarischen Hofkreisen im 13. Jahrhundert. In: *APH* 47 (1983) 33–53.

- Matusik Leokadia, Ze studiów nad średniowieczną kulturą umysłową kanoników regularnych na Śląsku. Jodok z Glucholazow [Studien zur mittelalterlichen geistigen Kultur der Regularkanoniker in Schlesien. Jodok aus Ziegenhals]. In: Sobótka 22 (1967) 1/2, 35–64.
- Matusik Leokadia, Michał Czacheritz z Nysy na tle kultury kanoników regularnych XV wieku [Michał Czacheritz aus Neiße und die Regularkanoniker im 15. Jahrhundert]. In: Acta Universitatis Wratislavenensis 70 (1968). Historia 2, 14, 83–127.
- Mączak Antoni, Parochorum errores. Reforma kleru parafialnego na Pomorzu Gdańskim w końcu XVI w. [Parochorum errores. Die Reform des Pfarrklerus Ende des 15. Jahrhunderts im "Danziger Pommern"]. In: Polska w świecie. Szkice z dziejów kultury polskiej. Warszawa 1972, 251–265.
- Molnar Amadeo, Aktywność ludu w ruchu reformatorskim. Świadectwo kazań husyckich [Die Aktivität des Volkes im Rahmen der Reformationsbewegung. Das Zeugnis der Hussitenpredigten]. In: Bronisław Geremek (Hrsg.), Kultura elitarna i masowa w Polsce późnego średniowiecza. Wrocław 1978, 77–119.
- Pasłowska Janina, Kościół św. Krzysztofa a wrocławski cech kuźnierzy [Die Kirche des hl. Christopherus und die Kürschnerzunft zu Breslau]. In: Acta Universitatis Wratislavenensis 23 (1964) Historia 8, 197–206.
- Pieradzka Krystyna, Działalność publiczna profesorów Uniwersytetu Jagiellońskiego do końca XV w. [Die öffentliche Tätigkeit der Professoren an der Jagiellonenuniversität bis zur Mitte des 15. Jahrhunderts]. In: Życie i Myśl 14 (1964) 9, 64–75.
- Potkowski Edward, Pismo i społeczeństwo w Polsce późnego średniowiecza (XIV–XV wiek) [Schrift und Gesellschaft im spätmittelalterlichen Polen (14. bis 15. Jahrhundert)]. In: Przegląd Humanistyczny 12 (1978) 35–52.
- Potkowski Edward, Książka w społeczeństwie polskim schyłku średniowiecza (XIV–XVI wiek) [Das Buch in der polnischen Gesellschaft zum Ausgang des Mittelalters (15. bis 16. Jahrhundert)]. In: Przegląd Humanistyczny 26 (1982) 1/2, 1–8.
- Potkowski Edward, Książka rękopiśmienna w kulturze Polski średniowiecznej [Das handschriftliche Buch in der mittelalterlichen Kultur Polens]. Warszawa 1984.
- Rutkowska-Plachcińska Anna, Z dziejów kultury późnośredniowiecznej. Imiona mieszkańców w południowej Francji w XIII i XIV wieku [Zur Geschichte der spätmittelalterlichen Kultur. Bürgernamen in Südfrankreich im 13. und 14. Jahrhundert]. In: Przegląd Historyczny 72 (1981) 2, 239–267.
- Soltan Andrzej, Warszawskie środowisko umysłowe w XV i początku XVI wieku [Das Warschauer Gelehrtenmilieu im 15. und zu Beginn des 16. Jahrhunderts]. In: Warszawa średniowieczna 2. Warszawa 1975, 199–216 (= Studia Warszawskie 19).
- Szczaniecki Paweł, Gest modlitewny w późnym średniowieczu [Der Gebetsgestus im späten Mittelalter]. In: Bronisław Geremek, Kultura elitarna i masowa w Polsce późnego średniowiecza. Wrocław 1978, 39–51.
- Świerk Alfred, Stan szkolnictwa we Wrocławiu w drugiej połowie XIII wieku (Powstanie pierwszej szkoły miejskiej) [Der Stand des Schulwesens in Breslau in der zweiten Hälfte des 13. Jahrhunderts (Die Entstehung der ersten städtischen Schule)]. In: Nasza Przyszłość 17 (1963) 77–85.

- Świerk Alfred, Śląskie biblioteki do początku XVI wieku [Schlesische Bibliotheken bis zum Beginn des 16. Jahrhunderts]. In: *Studia z Dziejów Kultury i Ideologii ofiarowane E. Maleczyńskiej*. Wrocław 1968, 79–89.
- Świeżewski Stefan, Kultura umysłowa wieków średnich [Die geistige Kultur des Mittelalters]. In: *ders.*, *Rozum i tajemnica*. Kraków 1960, 273–302.
- Urban Waclaw, Umiejętności pisanie w Małopolsce w drugiej połowie XVI wieku [Schriftkundigkeit in Kleinpolen in der zweiten Hälfte des 16. Jahrhunderts]. In: *Przegląd Historyczny* 68 (1977) 231–256.
- Wiesiołowski Jacek, Kolekcje historyczne w Polsce średniowiecznej XIV–XVI wieku [Historische Sammlungen im mittelalterlichen Polen, 14.–15. Jahrhundert]. Wrocław 1967.
- Wiesiołowski Jacek, Społeczeństwo a książka w późnośredniowiecznym mieście polskim. Poznań i jego osiedla przedmiejskie w XV i na początku XVI wieku [Gesellschaft und Buch in der spätmittelalterlichen polnischen Stadt. Posen und seine Vororte im 15. und zu Beginn des 16. Jahrhunderts]. In: *Studia Źródłoznawcze* 23 (1978) 65–81.
- Wolny Jerzy, Exempla z kazań niedzielnych Peregryna z Opola [Exempla aus den Sonntagspredigten des Peregrin von Oppeln]. In: Bronisław Geremek, *Kultura elitarna i masowa w Polsce późnego średniowiecza*. Wrocław 1978, 243–282.
- Wyczański Andrzej, Oświata a pozycja społeczna w Polsce XVI stulecia. Próby oceny umiejętności pisania szlachty województwa krakowskiego w drugiej połowie XV w. [Bildung und gesellschaftliche Position in Polen im 16. Jahrhundert. Ein Versuch, die Schriftkundigkeit des Adels in der Wojewodschaft Krakau in der zweiten Hälfte des 15. Jahrhunderts zu werten]. In: *Społeczeństwo staropolskie 1*. Warszawa 1976, 27–55.
- Zaremska Hanna, Procesje Bożego Ciała w Krakowie w XIV–XVI wieku [Fronleichnamsprozessionen in Krakau vom 14. bis 16. Jahrhundert]. In: Bronisław Geremek, *Kultura elitarna i masowa w Polsce późnego średniowiecza*. Wrocław 1978, 25–40.

GLAUBEN UND FRÖMMIGKEIT

- Banaszkiewicz Jacek, Usque in hodiernum diem. Średniowieczne znaki pamięci [Mittelalterliche Erinnerungszeichen]. In: *Przegląd Historyczny* 72 (1981) 2, 229–238.
- Baranowski Władysław, The Origin of Folk Cult of “unofficial” Saint and their Influence on Polish Folklore. In: *Etnologia Polona* 5 (1979) 43–56.
- Bieniek Stanisław, Z dziejów pokuty publicznej w Polsce wczesnofeudalnej [Zur Geschichte der öffentlichen Buße im frühmittelalterlichen Polen]. In: *Czasopismo Prawno-Historyczne* 18 (1966) 2, 9–28.
- Bobowski Kazimierz, O cierpieniu i pocieszeniu w średniowieczu. Ze studiów nad działalnością duchowieństwa zachodniopomorskiego w zakresie opieki nad biednymi i chorymi do końca XIII wieku [Über Leiden und Tröstung im Mittelalter. Studien zur Armen- und Krankenfürsorge der pommerschen Geistlichkeit bis zum Ende des 13. Jahrhunderts]. In: *Chrześcijaństwo i Współczesność* 3 (1985) 1, 39–44.

- Borkowska Urszula, Przykład pobożności mieszczańskiej w XV wieku. Weronika z Krakowa [Ein Beispiel bürgerlicher Frömmigkeit aus dem 15. Jahrhundert. Veronika von Krakau]. In: *Sztuka i Ideologia XV wieku*. Warszawa 1978, 111–122.
- Bylina Stanisław, Wizje społeczne w herezjach średniowiecznych. Humiliaci, begini, bogardzi [Soziale Visionen in mittelalterlichen Häresien. Humiliaten, Beginen und Bogarden]. Warszawa 1974.
- Bylina Stanisław, Sind Häretiker Fremde in der Gesellschaft? Zeugnis der mitteleuropäischen Quellen der Inquisition im 14. Jahrhundert. In: *APH* 50 (1984) 5–27.
- Bylina Stanisław, Wizerunek heretyka w Polsce średniowiecznej [Das Bild des Häretikers im mittelalterlichen Polen]. In: *Odrodzenie i Reformacja w Polsce* 30 (1985) 5–24.
- Bylina Stanisław, Wyobrażenie piekła w średniowiecznej Polsce [Die Darstellung der Hölle im mittelalterlichen Polen]. In: *PSL* 40 (1986) 1–2, 97–102.
- Chrościcki Juliusz A., *Pompa funebris. Z dziejów kultury staropolskiej [Pompa funebris. Zur Geschichte der altpolnischen Kultur]*. Warszawa 1974.
- Dobrowolski Paweł T., Wielki Tydzień w Tuluzie. Wincenty Ferrer i ruch biczowników w późnym średniowieczu [Die Karwoche in Toulouse. Vincent Ferrer und die Flagellantenbewegung im Spätmittelalter]. In: *Przegląd Historyczny* 79 (1988) 1, 1–19.
- Dzrymała Kazimierz, Praca jezuitów polskich nad ludnością wiejską w pierwszym stuleciu osiedlenia się zakonu w Rzeczpospolitej [Die Arbeit der polnischen Jesuiten mit der dörflichen Bevölkerung im ersten Jahrhundert der Ansiedlung des Ordens in der Adelsrepublik Polen]. In: *Nasza Przeszłość* 20 (1964) 51–75.
- Dziewulski Władysław, Postępy chrystianizacji i proces likwidacji pogaństwa w Polsce wczesnofeudalnej [Fortschritt der Christianisierung und der Rückgang des Heidentums im frühmittelalterlichen Polen]. Wrocław 1964.
- Gieysztor Aleksander, Uwagi o funkcjach społecznych apostazji i herezji w Europie wczesnośredniowiecznej [Bemerkungen zur gesellschaftlichen Funktion von Apostase und Häresie im frühmittelalterlichen Europa]. In: *Z polskich studiów slawistycznych* 2. Warszawa 1963, 53–60.
- Górski Karol, Religijność benedyktyńska w Polsce w XI wieku [Die Religiosität der Benediktiner in Polen im 11. Jahrhundert]. In: *Roczniki Teologiczno-Kanoniczne* 6 (1959) 1, 299–313.
- Grudziński Tadeusz, Pogaństwo i chrześcijaństwo w świadomości społecznej Polski wczesnofeudalnej [Heidentum und Christentum im gesellschaftlichen Bewußtsein des frühfeudalen Polen]. In: *Historia Kultury Średniowiecznej w Polsce. IX Powieszchny Zjazd Historyków Polskich...* . Warszawa 1963, 33–61.
- Hensel Witold, O magicznej funkcji wczesnośredniowiecznych kabałczków skroniowych [Die magische Funktion der frühmittelalterlichen Schläfenbogen]. In: *Slavia Antiqua* 16 (1969) 243–251.
- Jońca Edmund, Średniowieczne krzyże pokutne [Mittelalterliche Bußkreuze]. In: *Kronika Walbrzyńska* 3 (1983) 187–194.
- Karpiński Andrzej, Zapisy „pobożne” i postawy religijne mieszczanek polskich w świetle testamentów z drugiej połowy XVI i XVII wieku [„Fromme” Vermächtnisse und

- religijne Haltungen polnischer Bürgerinnen in Testamenten aus der zweiten Hälfte des 16. und im 17. Jahrhundert]. In: Maria Bogucka (Hrsg.), Tryumfy i porażki. Studia z Dziejów Kultury Polskiej XVI-XVIII wieku. Warszawa 1989, 203-233.
- Kiersnowska Teresa, Chrzty, śluby i pogrzeby poza kościołem i cmentarzem parafialnym. Kilka przykładów [Taufen, Hochzeiten und Begräbnisse außerhalb der Kirche und des Pfarrfriedhofes. Einige Beispiele]. In: Przyszłość Demograficzna Polski 12 (1980) 175-176.
- Kiryk Feliks, Bractwo religijne kowali w Bochni w latach 1462-1559 [Die religiöse Bruderschaft der Schmiede in Bochnia in den Jahren 1462-1559]. In: Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego, Prace Historyczne 56 (1977) 115-124.
- Kłoczowski Jerzy, Vita communis kleru w XI-XII wieku [Die Vita communis des Klerus vom 11. bis 12. Jahrhundert]. In: Roczniki Humanistyczne, Prace z Historii 10 (1961) 2, 5-40.
- Kopeć Jerzy, Polskie zwyczaje maryjne i praktyki religijne w XVI w. [Mariologische Gebräuche und religiöse Praktiken in Polen im 16. Jahrhundert]. In: Częstochowskie Studia Teologiczne 9 (1981-1982) 101-169.
- Korolewicz Grażyna, Z bandai nad wezwaniami kościołów [Forschungen zur Namensgebung von Kirchen]. In: Roczniki Humanistyczne, Prace z Historii 22 (1974) 2, 215-231.
- Kostrzewski Józef, Wpływ chrześcijaństwa na obyczaje oraz kulturę materialną i duchową w Polsce średniowiecznej [Der Einfluß des Christentums auf das Brauchtum und die materielle und geistige Kultur im mittelalterlichen Polen]. In: Księga Tysiąclecia Katolicyzmu w Polsce 3. Lublin 1969, 97-109.
- Kowalczyk Małgorzata, Wierzenia pogańskie za pierwszych Piastów [Heidnische Glaubensinhalte zur Zeit der ersten Piasten]. Łódź 1968.
- Labudda Alfons, Liturgia pogrzebu w Polsce do wydania rytuału piotrkowskiego (1631). Studium historyczno-liturgiczne [Die Begräbnisliturgie in Polen bis zum Erscheinen des Rituals von Piotrków (1631). Eine historisch-liturgische Studie]. Warszawa 1983.
- Lalik Tadeusz, Kaplica królewska i publiczne praktyki religijne rodziny Kazimierza Jagiellończyka [Die königliche Kapelle und die öffentlichen religiösen Praktiken der Familie des Kasimir Jagiello]. In: KHKM 88 (1981) 2, 390-415.
- Lapis Danuta und Bohdan Lapis, Beginki w Polsce w XIII-XV wieku [Beginen in Polen vom 13. bis 15. Jahrhundert]. In: Kwartalnik Historyczny 79 (1972) 3, 521-544.
- Manteuffel Tadeusz, Narodziny herezji, Wyznawcy dobrowolnego ubóstwa w średniowieczu [Die Geburt der Häresie. Die Bekenner einer freiwilligen Armut im Mittelalter]. Warszawa 1963.
- Matusik Leokadia, Na marginesie handlu odpustami w okresie przedreformacyjnym na Śląsku [Zum vorreformatorischen Ablaßhandel in Schlesien]. In: Sobótka 23 (1968) 3, 371-386.
- Matuszewski Józef, Egzorcyzmy "naczyń" pogańskich w czasach średniowiecznych [Mittelalterliche Exorzismen heidnischer "Gefäße"]. In: Archeologia 1957, 128-134.

- Michalowski Roman, Przyjaźń i dar w społeczeństwie karolińskim w świetle translacji relikwii, Część I: Studium źródłowe, Część II: Analiza i interpretacja [Freundschaft und Freundschaftsgeschenk in der karolingischen Gesellschaft im Lichte von Translationsberichten, Teil 1: Quellenstudium]. In: *Studia Źródłoznawcze* 28 (1983) 1–39; [Teil 2: Analyse und Interpretation]. In: *Studia Źródłoznawcze* 29 (1985) 9–65.
- Miśkiewicz Maria, Wczesnośredniowieczny obrządek pogrzebowy na płaskich cmentarzyskach szkieletowych w Polsce [Die frühmittelalterliche Begräbnisordnung auf den polnischen Skelettgräberfeldern]. In: *Materiały Wczesnośredniowieczne* 6 (1969) 241–303.
- Mrozowski Przemysław, Kleczenie w kulturze Zachodu średniowiecznego: gest ekspiracji – postawa modlitewna [Der Kniefall in der Kultur des mittelalterlichen Westens: Expirationsgestus und Gebetshaltung]. In: *Kwartalnik Historyczny* 45 (1989) 41, 37–61.
- Nasiłowski Kazimierz, Samowolne migracje kleru w świetle polskiego prawa kościelnego przed soborem trydenckim [Die freiwillige Migration des Klerus im Lichte des polnischen Kirchenrechts vor dem Trienter Konzil]. In: *Czasopismo Prawno-Historyczne* 11 (1959) 1, 9–51.
- Potkowski Edward, Relikty wierzeń pogańskich w Niemczech w XII i XIII wieku. Problem życia i śmierci [Heidnische Glaubensrelikte in Deutschland im 12. und 13. Jahrhundert. Das Problem von Leben und Tod]. Warszawa 1967.
- Potkowski Edward, Eschatologia i polityka. Ideologiczne funkcje wizji zaświatowych we wczesnym średniowieczu [Eschatologie und Politik. Die ideologischen Funktionen der Jenseitsvisionen im frühen Mittelalter]. In: *Euhemer* 16 (1972) 2, 61–71.
- Potkowski Edward, Dziedzictwo wierzeń pogańskich w średniowiecznych Niemczech. Defuncti vivi [Das Erbe heidnischer Glaubensinhalte im mittelalterlichen Deutschland. Defuncti vivi]. Warszawa 1973.
- Potkowski Edward, Haeresis et secta maleficorum. Powstanie stereotypu [Haeresis et secta maleficorum. Die Entstehung eines Stereotyps]. In: *Studia z Dziejów Średniowiecznej Kultury*. Warszawa 1976, 469–483.
- Puciata Maria, Chorągiew nagrobna Jana Pawła Działyńskiego [Die Grabflagge des Jan Paweł Działyński]. In: *Ochrona Zabytków* 1954, 4, 251–262.
- Śnieżyńska-Stolot Ewa, Dworski ceremoniał pogrzebowy królów polskich z XIV wieku [Das höfische Beerdigungszeremoniell der polnischen Könige im 14. Jahrhundert]. In: *Sztuka i Ideologia XIV wieku*. Warszawa 1975, 89–100.
- Tazbir Janusz, Znaczenie obyczajów kleru dla rozwoju i upadku polskiej Reformacji [Bedeutung der Sitten des Klerus für die Entwicklung und den Niedergang der polnischen Reformation]. In: *Odrodzenie i Reformacja* 8 (1963) 91–107.
- Tazbir Janusz, Die gesellschaftlichen Funktionen des Kultus des Heiligen Isidor des Pflügers in Polen. In: *APH* 20 (1969) 120–137.
- Tazbir Janusz, Obraz heretyka i diabła w katolickiej propagandzie wyznaniowej XVI–XVII w. [Das Häretiker- und Teufelsbild in der katholischen Glaubenspropaganda des 16. bis 17. Jahrhunderts]. In: *Kwartalnik Historyczny* 88 (1981) 4, 939–953.

- Tazbir Janusz, Le consommation et la Reforme. Les dissidents polonais et le problème du luxe. In: KHKM 30 (1982) 1, 5–20.
- Trawkowski Stanisław, Między herezją a ortodoksją. Rola społeczna premonstratensów w XII wieku [Zwischen Häresie und Orthodoxie. Die Rolle der Prämonstratenser im 12. Jahrhundert]. Warszawa 1964.
- Winowski Leszek, Stosunek średniowiecznej Europy do obcych-innowierców. Zarys problemu [Das Verhältnis des mittelalterlichen Europa zu Fremden und Andersgläubigen. Ein Problemaufriß]. In: Prawo Kanoniczne 4 (1961) 1–4, 593–680.
- Wiśniewski Eugeniusz, Kościół parafialny i jego funkcje społeczne w średniowiecznej Polsce [Die Pfarrkirche und ihre soziale Funktion im mittelalterlichen Polen]. In: Studia Theologica Varsoviensia 7 (1969) 2, 187–237.
- Wiśniewski Eugeniusz, Bractwa religijne na ziemiach polskich w średniowieczu [Religiöse Bruderschaften im mittelalterlichen Polen]. In: Roczniki Humanistyczne, Prace z Historii 17 (1969) 2, 51–81.
- Witkowska Aleksandra, Funkcje praktyk wotywnych w religijności ludowej późnego średniowiecza [Die Funktion von Votivpraktiken in der spätmittelalterlichen Volksreligiosität]. In: Sztuka i Ideologia XV w. Warszawa 1978, 97–110.
- Witkowska Aleksandra, Kształtowanie się tradycji pątniczych w średniowiecznym Krakowie [Die Ausbildung von Pilgertraditionen im mittelalterlichen Krakau]. In: Kwartalnik Historyczny 86 (1979) 4, 965–985.
- Witkowska Aleksandra, Peregrinatio ad loca sacra. Refleksja antropologiczno-socjologiczna [Peregrinatio ad loca sacra. Eine anthropologisch-soziologische Reflexion]. In: Roczniki Humanistyczne, Prace z Historii 27 (1979) 2, 5–14.
- Witkowska Aleksandra, Function of Votive Practices and Revitalization Rites in Folk Religiousness of the late Middle Age. In: Jerzy Kłoczowski (Hrsg.), The Christian Community of Medieval Poland. Wrocław 1981, 217–243.
- Witkowska Aleksandra, Kult pątnicze piętnastowiecznego Krakowa. Z badań nad miejską kulturą religijną [Pilgerkulte des 15. Jahrhunderts in Krakau. Eine Studie zur städtischen und religiösen Kultur]. Lublin 1984.
- Witkowska Aleksandra, The Cult of Jasna Góra Sanctuary in the Form of Pilgrimages till the Middle of 17th Century. In: APH 61 (1990) 63–90.
- Witkowska Maria H., Zagadnienie mentalności religijnej w świetle "Miracula" z XIII/XIV wieku [Das Problem der religiösen Mentalität im Licht der "Miracula" des 13. und 14. Jahrhunderts]. In: Jerzy Kłoczowski (Hrsg.), Kościół w Polsce 1, Średniowiecze. Kraków 1966, 585–630.
- Wolny Jerzy, Tematy z nauczania religijnego w pierwszym okresie chrystianizacji Polski [Themen der Religionslehre zu Beginn der Christianisierung Polens]. In: Częstochowskie Studia Teologiczne 1 (1973) 191–212.
- Wójcik Walenty, Prawo celibatu w Polsce średniowiecznej. Wprowadzenie i rozwój historyczny [Das Zölibatsrecht im mittelalterlichen Polen. Einführung und historische Entwicklung]. In: Roczniki Teologiczno-Kanoniczne 5 (1958) 4, 55–82.
- Wójcik Walenty, Prawo cmentarne w Polsce od połowy XVI wieku [Das Friedhofsrecht in Polen nach der Mitte des 16. Jahrhunderts]. In: Polonia Sacra 10 (1959) 2, 165–218.

- Zaremska Hanna, Żywi wobec zmarłych. Brackie i cechowe pogrzeby w Krakowie w XIV – pierwszej połowie XVI wieku [Das Verhältnis der Lebenden zu den Toten. Begräbnisse in den Zünften und Gilden Krakaus vom 14. bis zur ersten Hälfte des 16. Jahrhunderts]. In: *Kwartalnik Historyczny* 81 (1974) 4, 733–749.
- Zaremska Hanna, Bractwa w średniowiecznym Krakowie. Studium form społecznego życia religijnego [Brüderschaften im mittelalterlichen Krakau. Untersuchung zur sozialen Form des religiösen Lebens]. Wrocław 1977.
- Zathey Jerzy, Z dziejów kultu św. Idziego w Polsce [Zur Geschichte des Hl. Ägidius-Kults in Polen]. In: *Życie i Myśl* 2 (1951) 9–10, 274–310.
- Zathey Jerzy, Z historii środowiska historyczno-astrologicznego w Krakowie w XV wieku [Zur Geschichte der Magier und Astrologen im Krakau des 15. Jahrhunderts]. In: *Krzysztofory* (1981) 8, 17–21.
- Zoll-Adamikowa Hanna, Wczesnośredniowieczne cmentarzyska szkieletowe Małopolski, I: Źródła, II: Analiza [Die frühmittelalterlichen Skelettgräber Kleinpolens, 1: Quellen, 2: Analyse]. Wrocław 1966–1971.

GESUNDHEITS- UND HOSPITALWESEN

- Antosiewicz Klara, Opieka nad chorymi i biednymi w krakowskim szpitalu Świętego Ducha (1220–1741) [Kranken- und Armerfürsorge im Krakauer Heiliggeistspital (1220–1741)]. In: *Roczniki Humanistyczne* 26 (1978) 2, 35–79.
- Barg Leszek, Epidemia dżumy we Wrocławiu w latach 1567–1569 [Die Breslauer Pestepidemie 1567–1569]. In: *Archiwum Historii Medycyny* 33 (1970) 2, 163–177.
- Borysiewicz M. i P. Potocki, Próchnica zębów w dawnej ludności ze Ślaboszewa, Kolobrzegu i Chelmskiej Góry (XII–XVIII w.) [Zahnfäule bei der Bevölkerung von Ślaboszewo, Kolberg und Chelmska Góra (12. bis 18. Jahrhundert)]. In: *Przegląd Antropologiczny* 41 (1975) 2, 311–328.
- Dobrowolski Paweł T., Szaleństwo Piotra Grassetta. Przypadek uzdrowienia opętanego w późnośredniowiecznym mieście (Vannes 1425 r.) [Der Wahnsinn des Pierre Grasset. Die Heilung eines Besessenen in der spätmittelalterlichen Stadt (Vannes 1425)]. In: *Kwartalnik Historyczny* 46 (1989) 1–2, 67–78.
- Dola Kazimierz, Szpitale średniowieczne Śląska. Rozwój historyczny [Mittelalterliche Spitäler in Schlesien. Ihre historische Entwicklung]. In: *Roczniki Teologiczne Śląska Opolskiego* 1 (1968) 239–392.
- Dola Kazimierz, Szpitale średniowieczne Śląska. Funkcjonowanie [Mittelalterliche Spitäler Schlesiens. Ihre Tätigkeit]. In: *Roczniki Teologiczne Śląska Opolskiego* 2 (1970) 177–208.
- Falkowski Grzegorz, Toruński szpital trędowatych św. Jerzego [Das Thorner Lepraspital zum Hl. Georg]. In: *Rocznik Toruński* 12 (1977) 156–186.
- Falkowski Grzegorz, Dzieje toruńskiego szpitalu św. Ducha w średniowieczu [Die Geschichte des Thorner Heiliggeistspitals im Mittelalter]. In: *KHKM* 27 (1979) 1, 3–15.
- Froch Władysław, Opieka nad sierotami i żakami ze strony Lubelskiej Rady Miejskiej w XVI wieku [Die Fürsorge des Lubliner Stadtrates für Waisen und Scholasten im 16. Jahrhundert]. In: *Przegląd Historii Oświaty* 21 (1978) 2, 153–165.

- Głowacki Witold, Apteka cyrulika poznańskiego z roku 1528 [Die Apotheke eines Posener Barbiers im Jahre 1528]. In: *Archiwum Historii Medycyny* 23 (1960) 4, 467–479.
- Głowka Dariusz, Hospites w polskich źródłach pisemnych XII–XV wieku [Hospites in polnischen Schriftquellen des 12. bis 15. Jahrhunderts]. In: *KHKM* 32 (1984) 3, 337–369.
- Gromski Jerzy, Kultura sanitarna Warszawy do końca XVIII w. [Die Sanitärkultur Warschaus bis zum Ende des 18. Jahrhunderts]. Warszawa 1977.
- Horn Maurycy, Z dziejów aptekarstwa w ziemi przemyskiej i sanockiej do połowy XVII wieku [Zur Geschichte des Apothekenwesens im Gebiet von Przemyśl und Sanok bis zur Mitte des 17. Jahrhunderts]. In: *Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Opolu. Historia* 8 (1971) 21–33.
- Huszał Grzegorz, Przygotowanie do śmierci w XVII w. [Vorbereitung auf den Tod im 17. Jahrhundert]. In: *Roczniki Humanistyczne* 31 (1983) 2, 105–151.
- Januszewski Józef, Przebieg rocznych zgonów we wczesnym średniowieczu w świetle zmian klimatycznych [Die Todesrate im Frühmittelalter vor dem Hintergrund klimatischer Veränderungen im Laufe eines Jahres]. In: *Czasopismo Geograficzne* 39 (1968) 3, 265–271.
- Karpiński Andrzej, Warunki życia pensjonariuszy szpitali warszawskich w XVI i w pierwszej połowie XVII wieku [Die Lebensbedingungen der Patienten in den Warschauer Spitälern im 16. und in der ersten Hälfte des 17. Jahrhunderts]. In: *KHKM* 25 (1977) 1, 43–62.
- Karpiński Andrzej, Biedota miejska wobec zaraz i innych klęsk żywiołowych w Warszawie w latach 1526–1655 [Die Stadtarmut in ihrem Verhältnis zu Seuchen und anderen lebensbedrohlichen Katastrophen in Warschau in den Jahren 1516–1655]. In: *Rocznik Warszawski* 16 (1981) 81–121.
- Kotelko Stanisław, Lecznictwo świdnickie w wieku XIII–XVI na tle średniowiecznej medycyny śląskiej [Die Schweidnitzer Heilkunde vom 13. bis 16. Jahrhundert vor dem Hintergrund der mittelalterlichen Medizin in Schlesien]. In: *Rocznik Świdnicki* 7 (1979) 28–38.
- Kuchowicz Zbigniew, Z badań nad stanem biologicznym społeczeństwo polskiego od schyłku XVI do końca XVIII wieku [Forschungen zum biologischen Zustand der polnischen Gesellschaft vom Ausgang des 16. bis zum Ende des 18. Jahrhunderts]. Łódź 1972.
- Kuchowicz Zbigniew, Medycyna domowa w Polsce XVI wieku [Hausmedizin in Polen im 16. Jahrhundert]. In: *Rocznik Łódzki* 18 (1973) 51–82.
- Lewiński Stefan, Niektóre zagadnienia dotyczące higieny we wczesnośredniowiecznych osiedlach na terenie Polski [Einige Probleme der Hygiene in den frühmittelalterlichen Siedlungen auf dem Gebiet Polens]. In: *Acta Universitatis N. Copernici. Archeologia* 4 (1974) 139–149.
- Ligęza Elżbieta, Wodociągi dawnego Krakowa do połowy XVII wieku [Wasserleitungen in Krakau bis zur Mitte des 17. Jahrhunderts]. Kraków 1971.
- Panek Bronisław, Biskupi krakowscy w trosce o akcję charytatywną na terenie Krakowa w okresie potydenckim [Die karitativen Bemühungen der Krakauer Bischöfe auf

- dem Stadtgebiet in der Zeit nach dem Trienter Konzil]. In: *Roczniki Teologiczno-Kanoniczne* 16 (1969) 4, 45–74.
- Piekarczyk Stanisław, Początki miejskiej opieki społecznej w średniowiecznym Krakowie [Die Anfänge der städtischen Sozialfürsorge im mittelalterlichen Krakau]. In: *Rocznik Krakowski* 22 (1952) 4, 101–140.
- Podgórska-Klawe Zofia, Od hospicjum do współczesnego szpitala. Rozwój historyczny problematyki szpitalnej w Polsce do końca XIX wieku [Vom Hospiz zum modernen Krankenhaus. Die historische Entwicklung des Spitalwesens und seiner Problematik in Polen bis zum Ende des 19. Jahrhunderts]. Wrocław 1981.
- Roeske Wojciech, Apteka "Pod Murzyną" według inwentarzy z lat 1565 i 1604 [Die Apotheke "Zum Mohren" nach Inventarverzeichnissen aus den Jahren 1565 und 1604]. In: *KHKM* 17 (1969) 1, 23–41.
- Rutkowska-Płachcińska Anna, Dżuma w Europie Zachodniej w XIV w. – straty demograficzne i skutki psychiczne [Die Pest in Westeuropa im 14. Jahrhundert – demographische Verluste und psychische Folgen]. In: *Przegląd Historyczny* 69 (1978) 1, 75–102.
- Rutkowski Piotr, "Czarna Śmierć" w Polsce w połowie XIV wieku [Der "Schwarze Tod" in Polen um die Mitte des 14. Jahrhunderts]. In: *Studia i Materiały z Dziejów Nauki Polskiej, Seria B. Historia Nauk Biologicznych i Medycznych* 26 (1975) 3–31.
- Samsonowicz Henryk, Mieszkańska dobroczynność prywatna w Polsce późnego średniowiecza [Private bürgerliche Wohltätigkeit im spätmittelalterlichen Polen]. In: *Cultus et cognitio. Studia z dziejów średniowiecznej kultury*. Warszawa 1976, 505–511.
- Schwan Jadwiga und Stanisław Schwan, Dermatologia polska w dobie Odrodzenia [Die polnische Dermatologie in der Zeit der Renaissance]. In: *Archiwum Historii Medycyny* 2 (1960) 149–180.
- Skulimowski Mieczysław, Opieka lekarska i społeczna w żupach wielickich od XIII do XVIII wieku [Ärztliche und soziale Fürsorge in den Salinen von Wieliczka vom 13. bis 18. Jahrhundert]. In: *Archiwum Historii Medycyny* 21 (1958) 1/2, 1–77.
- Tyszkiewicz Jerzy und Ewa Widy-Tyszkiewicz, Zdrowie i choroba w Polsce XIII–XV w. [Gesundheit und Krankheit in Polen vom 13. bis 15. Jahrhundert]. In: *KHKM* 24 (1976) 1, 55–75.
- Tyszkiewicz Jerzy, Czynniki kształtujące zdrowie w Polsce XIII–XV w. [Die Gesundheit und die sie beeinflussenden Faktoren in Polen vom 13. bis 15. Jahrhundert]. In: *KHKM* 25 (1977) 2, 183–196.
- Tyszkiewicz Jerzy, Ludzie i przyroda w Polsce średniowiecznej [Mensch und Natur im mittelalterlichen Polen]. Warszawa 1983.
- Walawender Antoni, Obrona przed zarazami w Polsce na przełomie wieków średnich [Seuchenschutz in Polen am Ende des Mittelalters]. In: *Archiwum Historii Medycyny* 20 (1957) 1/2, 17–34.
- Zembrzusi Ludwik, Medycyna polska w epoce Odrodzenia [Die polnische Medizin in der Renaissancezeit]. In: *Postępy Higieny i Medycyny Doświadczalnej* 8 (1954) 1, 179–183.

Zin Wiktor und Wladyslaw Grabski, Krakowskie średniowieczne urządzenia komunalne [Kommunale Einrichtungen im mittelalterlichen Krakau]. In: Sprawozdania z Posiedzeń Komisji PAN. Oddział w Krakowie, Januar–Juni 1966, 351–354.

GERICHTSWESEN UND RECHTSKULTUR

Baranowski Bohdan, Najdawniejsze procesy o czary w Kaliszu [Die ältesten Hexenprozesse in Kalisz] (Archiwum Etnograficzne 2) Łódź 1951.

Bardach Juliusz, Czołobicia i poklony. Kartka z dziejów administracji Wielkiego Księcia Litewskiego w XV–XVI w. [Tiefe Verneigung und Verbeugung. Ein Beitrag zur Geschichte der Verwaltung am Hofe des Litauischen Großfürsten im 15. und 16. Jahrhundert]. In: Wieki Średnie. Prace ofiarowane T. Manteufflowi w 60 rocznicę urodzin. Warszawa 1962, 307–316.

Bartkiewicz Filomena, "Wyzwalanie" roli w świetle średniowiecznych zapisów księgi sądowej wsi Krościenka [Die "Befreiung" der Erde im Lichte mittelalterlicher Aufzeichnungen im Gerichtsbuch des Dorfes Krościenko]. In: Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Łódzkiego Seria 1. Nauki Humanistyczno-Społeczne 47 (1960) 115–122.

Bukowska-Gorgonyi Krystyna, Procesy o czary i powołania przez czarownice w orzecznictwie Sądu Wyższego Prawa Niemieckiego na zamku krakowskim [Hexenprozesse und Hexenberufungen in der Rechtssprechung nach dem sogenannten deutschen Recht (ius teutonicum) am Höchsten Gerichtshof auf der Krakauer Burg]. In: Lud 54 (1970) 156–167.

Cieślak Edmund, Położenie prawne marynarzy w wieku XIV i XV w świetle uchwał Związku Hanzeatyckiego [Die Rechtslage von Seeleuten im 14. und 15. Jahrhundert nach den Beschlüssen der Hanse]. In: Zapiski Historyczne Towarzystwa Nauk w Toruniu 16 (1950) 129–138.

Cieślak Edmund, Prawa i obowiązki kapitana statku w XII do XV wieku według Rôles d'Oléron i prawa morskiego Związku Miast Hanzeatyckich z XIV i XV [Die Rechte und Pflichten eines Schiffskapitäns vom 12. bis 15. Jahrhundert nach den Rôles d'Oléron und dem Seerecht der Hanse im 14. und 15. Jahrhundert]. In: Zapiski Historyczne Towarzystwa Nauk w Toruniu 17 (1951) 1/2, 61–86.

Dobrowolski Paweł T., Vagrants all. Środowiska przestępcze okolic Londynu w drugiej połowie XIV wieku [Vagrants all. Das Verbrechermilieu im Umkreis Londons in der zweiten Hälfte des 14. Jahrhunderts]. In: Przegląd Historyczny 77 (1986) 4, 649–656.

Gąsiorowski Antoni, Podróże panującego w średniowiecznej Polsce [Die Reisen von Herrschern im mittelalterlichen Polen]. Czasopismo Prawno-Historyczne 25 (1973) 2, 41–68.

Gąsiorowski Antoni, Dobrzy i podlesi. Przyczynek do dziejów kary w późnośredniowiecznej Polsce [Die Guten und die Schlechten. Ein Beitrag zur Geschichte der Strafe im spätmittelalterlichen Polen]. In: Czasopismo Prawno-Historyczne 37 (1985) 2, 89–99.

Geremek Bronisław, Margines społeczny epoki przedindustrialnej. Kategorie i problemy porównawcze [Gesellschaftliche Randgruppen in der vorindustriellen Epoche. Kategorien und Probleme im Vergleich]. In: Między feudalizmem i kapitalizmem.

- Studia z dziejów gospodarczych i społecznych. Prace ofiarowane W. Kuli. Wrocław 1976, 211–228.
- Grajewski Henryk, Kara śmierci w prawie polskim do połowy XIV wieku [Die Todesstrafe im polnischen Recht bis zur Mitte des 14. Jahrhunderts]. Warszawa 1956.
- Grodziski Stanisław, Uwagi o prawach przeciwko zbytkowi w dawnej Polsce [Bemerkungen zu den Antiluxusgesetzen im alten Polen]. In: Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego 20, Prawo 5 (1958) 67–86.
- Grodziski Stanisław, Ludzie luźni. Studium z historii państwa i prawa polskiego [Landstreicher. Eine Studie zur Geschichte des polnischen Staates und Rechtes]. Wrocław 1967.
- Hemperek Piotr, Sprawy małżeńskie w oficjalacie okręgowym w Lublinie w XV w. [Eheangelegenheiten im Kreisoffizial von Lublin im 15. Jahrhundert]. In: Roczniki Teologiczno-Kanoniczne 17 (1970) 5, 27–44.
- Kamler Marcin, Struktura i liczebność środowisk przestępczych Poznania i Krakowa w drugiej połowie XVI w. [Struktur und zahlenmäßige Größe der Verbrecherkreise in Posen und Krakau in der zweiten Hälfte des 16. Jahrhunderts]. In: Przeszłość Demograficzna Polski 15 (1984) 71–93.
- Kamler Marcin, Rola tortur w polskim sądownictwie miejskim drugiej połowy XVI i pierwszej połowy XVII wieku [Die Rolle der Folterungen im städtischen Gerichtswesen Polens in der zweiten Hälfte des 16. und der ersten Hälfte des 17. Jahrhunderts]. In: Kwartalnik Historyczny 45 (1989) 4, 107–126.
- Koczerska Maria, Zawarcie małżeństwa wśród szlachty w Polsce późnego średniowiecza [Eheschließungen des polnischen Adels im Spätmittelalter]. In: Przegląd Historyczny 66 (1975) 1, 1–24.
- Lesiński Bogdan, Stanowisko kobiety w polskim prawie ziemskim do połowy XV wieku [Die Stellung der Frau im polnischen Landrecht bis zur Mitte des 15. Jahrhunderts] (PAN Komitet Nauk Prawnych. Studia nad Historią Państwa i Prawa. Seria 2, Bd. 4) Wrocław 1956.
- Maisel Witold, Sądownictwo miasta Poznania do końca XVI wieku [Das Gerichtswesen der Stadt Posen bis zum Ende des 16. Jahrhunderts]. Poznań 1961.
- Maisel Witold, Poznańskie prawo karne do końca XVI wieku [Das Posener Strafrecht bis zum Ende des 16. Jahrhunderts] (Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu. Prace Wydziału Prawa 7) Poznań 1963.
- Mrukówna Julia, O zmuszaniu woźnego do polykania pozwu (Przyczynek do dziejów szlacheckiej obyczajowości prawnej) [Vom auf den Gerichtsboten ausgeübten Zwang, die Gerichtsvorladung zu verschlucken (Ein Beitrag zur Geschichte des adligen Rechtsbrauchtums)]. In: Czasopismo Prawno-Historyczne 22 (1970) 2, 159–168.
- Orzechowski Kazimierz, Na marginesie prawa karcenia poddanych i czeladzi (ius castigandi) [Vom Recht, Untergebene und Gesellen zu züchtigen (ius castigandi)]. In: Czasopismo Prawno-Historyczne 7 (1955) 1, 324–348.
- Orzechowski Kazimierz, Prawo karne i jego rola w stosunkach wsi feudalnej [Das Strafrecht und seine Rolle im Beziehungsgefüge des feudalen Dorfes]. In: Sobótka 18 (1963) 3, 229–245.

- Roman Stanisław, Stanowisko majątkowe wdowy w średniowiecznym prawie majątkowym polskim [Der Vermögensstand der Witwe im mittelalterlichen polnischen Vermögensrecht]. In: *Czasopismo Prawno-Historyczne* 5 (1953) 80–108.
- Słowiński Jan, Zewnętrzne przejawy stanowienia i realizowania prawa na wsi polskiej w XVI–XVIII wieku [Die äußeren Symbole der Festlegung und Durchsetzung von Recht im polnischen Dorf vom 16. bis 18. Jahrhundert]. In: *KHKM* 32 (1984) 1, 39–52.
- Staszko Michał, Sprawy o “zabranie sławy” w sądownictwie wiejskim Małopolski XV–XVIII wieku [“Ehrabschneidungs-”Prozesse im ländlichen Gerichtswesen Kleinpolens vom 15. bis 18. Jahrhundert]. In: *Lud* 46 (1960) 155–164.
- Stąpinski Andrzej, Wybrane zagadnienia obyczajowości seksualnej w dawnej Polsce. Gwałty, cudzołóstwo i inne czyny nierządne [Ausgewählte Probleme des sexuellen Brauchtums im alten Polen. Vergewaltigungen, Ehebruch und andere Ausschweifungen]. In: *Przegląd Dermatologiczny* 1985, 1, 91–102.
- Tazbir Janusz, Procesy o czary [Hexenprozesse]. In: *Odrodzenie i Reformacja w Polsce* 23 (1979) 151–177 (zum 16. Jahrhundert).
- Vetulani Adam, Z badań nad kulturą prawniczą w Polsce piastowskiej [Zur Erforschung der Rechtskultur in Polen zur Zeit der Piasten]. Wrocław 1976.
- Wyrozumski Bożena, Obyczaj średniowiecznej sali sądowej [Gebräuche im mittelalterlichen Gerichtssaal]. In: *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego* 663. *Prace Historyczne* 74 (1985) 89–95.
- Zaremska Hanna, Niegodne rzemiosło. Kat w społeczeństwie Polski XIV–XVI w. [Verfemtes Handwerk. Der Henker in der polnischen Gesellschaft des 14. bis 16. Jahrhunderts]. Warszawa 1986.

MUSIK, TANZ UND SPIELE

- Dworzyńska Wiesława, Kultura muzyczna Warszawy w okresie średniowiecza i renesansu [Die Warschauer Musikkultur im Mittelalter und der Renaissance]. In: *Studia Hieronymo Feicht septuagenario dedicata*. Kraków 1967, 190–197.
- Jazdzewski Konrad, O zagadnieniu polskich instrumentów strunowych z wczesnego średniowiecza [Die polnischen Saiteninstrumente des frühen Mittelalters]. In: *Prace i Materiały Muzeum Archeologii i Etnografii w Łodzi. Seria Archeologii* 12 (1966) 7–35.
- Nożyńska Zofia, Tańce w Polsce na tle przeobrażeń społecznych (okres od pradziejów do połowy XVI w.) [Tänze in Polen vor dem Hintergrund sozialer Veränderungen (von der Urzeit bis zum 16. Jahrhundert)]. In: *Roczniki Naukowe WSWF w Poznaniu* 6 (1963) 5–131.
- Rulewicz Marian, Wczesnośredniowieczne gry w ośrodkach miejskich na Pomorzu [Frühmittelalterliche Spiele in den städtischen Zentren Pommerns]. In: *Z Otchłani Wieków* 27 (1961) 1, 18–24.
- Rulewicz Marian, Zabawki dziecięce na Pomorzu w okresie wczesnego średniowiecza [Kinderspielzeug des frühen Mittelalters in Pommern]. In: *Z Otchłani Wieków* 28 (1962) 4, 302–309.

- Rulewicz Marian, Wczesnośredniowieczne instrumenty dźwiękowe z badań archeologicznych na Pomorzu Zachodnim [Frühmittelalterliche Klanginstrumente aus archäologischen Forschungen in Pommern]. In: *Materiały Zachodnio-Pomorskie* 9 (1963) 221–240.
- Śteżewska Zofia, Tańce włoskie w Polsce i tańce polskie we Włoszech w XVI–XVII wieku [Italienische Tänze in Polen und polnische Tänze in Italien im 16. und 17. Jahrhundert]. In: *Muzyka* 15 (1970) 1, 15–30.
- Szulcówna Aleksandra, Muzykowanie w Polsce renesansowej [Das Musizieren in der polnischen Renaissance]. Poznań 1959.

SONSTIGES

- Barański Marek, Dwunastowieczny majątek kanoników regularnych z Dömös na Węgrzech [Das Vermögen der Regularkanoniker zu Dömös in Ungarn im 12. Jahrhundert]. In: *KHKM* 32 (1984) 3, 372–382.
- Biskup Marian, Wokół "landshuckiego wesela" 1475 roku (1. Geneza środkowoeuropejska, 2. Umowy małżeńskie, 3. Reprezentacja polska w Landshucie) [Zur "Landshuter Hochzeit" aus dem Jahre 1475 (1. Mitteleuropäische Entstehung, 2. Ehekontrakte, 3. Die polnische Repräsentation in Landshut)]. In: *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego* 469. *Prace Historyczne* 56 (1977) 81–93.
- Doroszewska Anna, Otoczenie Henryka Brodatego i Jadwigi jako środowisko społeczne [Die Umgebung von Heinrich dem Bärtigen und Hedwig als soziales Milieu]. Warszawa 1978.
- Durnala Krzysztof, Z dziejów kultury i obyczajów mieszczau Szydłowca w XVI i XVII w. [Zur Geschichte von Kultur und Brauchtum der Bürger von Szydłowiec im 14. und 15. Jahrhundert]. In: *Roczniki Muzeum Świętokrzyskiego* 2 (1964) 213–229.
- Geremek Bronisław, O grupach marginalnych w mieście średniowiecznym [Randgruppen in der mittelalterlichen Stadt]. In: *Kwartalnik Historyczny* 77 (1970) 3, 539–554.
- Geremek Bronisław, Les migrations des compagnons au bas Moyen Age. In: *Studia Historica Oeconomiae* 5 (1970) 61–79.
- Geremek Bronisław, O językach tajemnych [Geheimsprachen]. In: *Teksty* 9 (1980) 2, 13–36.
- Henslowa Maria, Rośliny dziko rosnące w kulturze ludu polskiego [Wildwachsende Pflanzen in der polnischen Volkskultur]. Wrocław 1962.
- Iwańczak Wojciech, Mieszczanie kreacją diabła? Trzy stany społeczne a problem miasta w średniowieczu [Die Stadtbürger – eine Schöpfung des Teufels? Die drei gesellschaftlichen Stände und das Problem der Stadt im Mittelalter]. In: *Przegląd Historyczny* 80 (1989) 1, 17–39.
- Kabacińska Grażyna, Zwyczaje i obyczaje w średniowiecznym Toruniu [Sitten und Gebräuche im mittelalterlichen Thorn]. In: *Studia Historica Slovaca* 10 (1978) 11–42.
- Kabacińska Grażyna, Zwyczaje i obyczaje rodzinne w średniowiecznym Toruniu [Familiäre Sitten und Gebräuche im mittelalterlichen Thorn]. In: *Rocznik Toruński* 14 (1979) 305–315.

- Koczerska Maria, Rodzina szlachecka w Polsce późnego średniowiecza [Die Adelsfamilie im spätmittelalterlichen Polen]. Warszawa 1975.
- Kręt Helena, Dwór królewski Jadwigi i Jagielly [Der Königshof von Hedwig und Jagiello]. Kraków 1987.
- Kurek-Lesik Ewa, Dziecko w kulturze polskiej XIV–XV w. [Das Kind in der polnischen Kultur des 14. und 15. Jahrhunderts]. In: *Summarius* 8 (1979) 234–238.
- Samsonowicz Henryk, Warunki życia w miastach Prus Krolewskich w XV–XVI wieku [Die Lebensbedingungen in den Städten im Königlichen Preußen im 15. und 16. Jahrhundert]. In: *Zapiski Historyczne* 31 (1966) 3, 145–168.
- Śnieżyńska-Stolot Ewa, Ze studiów nad kulturą dworu węgierskiego królowej Elżbiety Lokietkówny [Studien zur Kultur des ungarischen Königshofes unter Elisabeth Lokietkówna]. In: *Studia Historyczne* 20 (1977) 2, 181–190.
- Trawkowski Stanisław, W sprawie roli kolonizacji niemieckiej w przemianach kultury materialnej na ziemiach polskich w XIII w. [Zur Rolle der deutschen Kolonisierung bei der Veränderung der materiellen Kultur auf dem Gebiet Polens im 13. Jahrhundert]. In: *KHKM* 8 (1960) 2, 183–207.
- Wielgosz Zbigniew, Społeczeństwo i kultura w mieście wielkopolskim doby Odrodzenia. Kościan w XV i XVI wieku [Gesellschaft und Kultur zur Renaissancezeit in einer großpolnischen Stadt. Kościan im 15. und 16. Jahrhundert]. In: *Munera Posnanensia*. Poznań 1965, 111–156.
- Wiesiołowski Jacek, Oświata i kultura na pograniczu wielkopolsko-kujawskim u schyłku wieków średnich [Bildung und Kultur im großpolnisch-kujawischen Grenzgebiet zum Ausgang des Mittelalters]. In: *Roczniki Historyczne* 42 (1976) 115–137.
- Wiesiołowski Jacek, Miasto w przestrzeni społecznej późnego średniowiecza [Die Stadt im sozialen Raum des Spätmittelalters]. In: S. Kuczyński (Hrsg.), *Społeczeństwo Polski średniowiecznej* 3. Warszawa 1985, 305–386.
- Wokroj Franciszek, Kolobrzeg średniowieczny w świetle antropologii [Das mittelalterliche Kolberg im Lichte der Anthropologie]. In: *Materiały Zachodniopomorskie* 17 (1971) 313–371.
- Zawisza Alicja, Kobieta w kulturze i obyczajach Polski XV wieku [Die Frau in Kultur und Brauchtum des 15. Jahrhunderts in Polen]. In: *Kultura i Społeczeństwo* 3 (1959) 2, 118–146.

Interdisziplinäre Ansätze

- Bieniarzówna Janina, Mieszczanstwo krakowskie XVII w. Z badań nad strukturą społeczną miasta [Die Krakauer Bürgerschaft im 17. Jahrhundert. Forschungen zur gesellschaftlichen Struktur der Stadt]. Kraków 1969.
- Bogucka Maria, Życie codzienne w Gdańsku wiek XVI–XVII [Alltagsleben in Danzig vom 16. bis 17. Jahrhundert]. Warszawa 1967.
- Bogucka Maria, Das alte Danzig. Alltagsleben vom 15. bis 17. Jahrhundert. Leipzig 1980.

- Dąbrowski Kazimierz, Działalność gospodarcza, społeczna i kulturalna cystersów oliwskich XII–XVI wiek [Die wirtschaftlichen, sozialen und kulturellen Aktivitäten der Zisterzienser von Oliva vom 12. bis 16. Jahrhundert]. Pelplin 1972.
- Geremek Bronisław, Życie codzienne w Paryżu Franciszka Villona [Alltagsleben im Paris des François Villon]. Warszawa 1972.
- Geremek Bronisław, Litość i szubienica. Dzieje nędzy i miłosierdzia [Erbarmen und Galgen. Eine Geschichte der Armut und der Barmherzigkeit]. Warszawa 1989.
- Gieysztor Aleksander, Kultura Śląska między IX a XIII wiekiem [Die Kultur Schlesiens zwischen dem 9. und dem 13. Jahrhundert]. Katowice 1960.
- Gieysztor Aleksander, Podstawy rodzimej kultury artystycznej w Polsce wczesnośredniowiecznej [Grundlagen der bodenständigen künstlerischen Kultur im frühmittelalterlichen Polen]. In: Kwartalnik Historyczny 70 (1963) 583–597.
- Gieysztor Aleksander, Historia kultury średniowiecznej w Polsce [Die Geschichte der mittelalterlichen Kultur in Polen]. Warszawa 1964.
- Gieysztor Aleksander (Hrsg.), Historia kultury średniowiecznej w Polsce (IX Powszechny Zjazd Historyków Polskich w Warszawie 13–15 września 1963), Tom I: Referaty, Tom II: Referaty i dyskusje [Geschichte der mittelalterlichen Kultur in Polen (9. Allgemeiner Kongreß der Polnischen Historiker in Warschau, 13. bis 15. September 1963) Bd. 1 Vorträge, Bd. 2 Vorträge und Diskussionen]. Warszawa 1964 f.
- Gieysztor Aleksander, Warunki rozwoju kultury polskiej do połowy wieku XV. Gospodarstwo, państwo, kościół, ośrodki oświaty i sztuki [Die Entwicklungsbedingungen der polnischen Kultur bis Mitte des 15. Jahrhunderts. Wirtschaft, Gesellschaft, Staat, Kirche, Bildungs- und Kunstzentren]. In: Studia i Materiały z Dziejów Nauki Polskiej, Seria E, 2 (1966) 9–23.
- Hensel Witold, Słowiańszczyzna wczesnośredniowieczna. Zarys kultury materialnej [Das frühmittelalterliche Slawentum. Ein Abriss der materiellen Kultur]. Warszawa 1965.
- Hensel Witold und Jan Pazdur (Hrsg.), Historia kultury materialnej Polski w zarysie. Tom I: Od VII do XII wieku, Tom II: Od XIII do XV wieku, Tom III: Od XVI do Połowy XVII wieku [Geschichte der materiellen Kultur Polens im Überblick. Bd. 1: Vom 7. bis 12. Jahrhundert, Bd. 2: Vom 12. bis 15. Jahrhundert, Bd. 3: Vom 16. bis Mitte 17. Jahrhundert]. Wrocław 1978 ff.
- Herbst Stanisław, Polska kultura mieszczańska przełomu XVI i XVII wieku [Die bürgerliche Kultur in Polen Ende 16./Anfang 17. Jahrhundert]. In: Michał Walicki (Hrsg.), Studia Renesansowe 1. Wrocław 1956, 9–29.
- Inglot Stefan, Z życia codziennego chłopów polskich od XVI do XVIII wieku [Zum Alltagsleben der polnischen Bauern vom 16. bis 18. Jahrhundert]. In: Acta Universitatis Wratislaviensis 97. Historia 15 (1969) 3–64.
- Jelicz Antonina, Życie codzienne w średniowiecznym Krakowie (wiek XIII–XV) [Alltagsleben im mittelalterlichen Krakau, 13. bis 15. Jahrhundert]. Warszawa 1966.
- Karwasińska Jadwiga, Życie codzienne w średniowiecznej Warszawie [Alltagsleben im mittelalterlichen Warschau]. In: Rocznik Warszawski 7 (1966) 84–90.

- Kiersnowski Ryszard, *Życie codzienne na Śląsku w wiekach średnich* [Alltagsleben in Schlesien im Mittelalter]. Warszawa 1977.
- Kultura średniowieczna i staropolska [Mittelalterliche und altpolnische Kultur]. Studia ofiarowane A. Gieysztorowi w pięćdziesięciolecie pracy naukowej. Warszawa 1991.
- Leciejewicz Lech, *Normanowie* [Die Normannen] (Kultura Europy wczesnośredniowiecznej 8) Wrocław 1979.
- Lewański Julian (Hrsg.), *Średniowiecze. Studia o kulturze* [Studien zur Kultur des Mittelalters] Bd. 1–3, Wrocław 1964 ff.
- Marek Teresa, *Kultura materialna mieszczaństwa toruńskiego na przełomie XIV i XV wieku* [Die materielle Kultur des Thorner Bürgertums an der Wende des 14. und 15. Jahrhunderts]. In: *Rocznik Toruński* 16 (1983) 281–309.
- Mączak Antoni, *Życie codzienne w podróżach po Europie w XVI i XVII w.* [Alltagsleben auf Reisen durch Europa im 16. und 17. Jahrhundert]. Warszawa ²1980.
- Moszyński Kazimierz, *Kultura ludowa Słowian. Część I: Kultura materialna, Część II: Kultura duchowa* [Die Volkskultur der Slawen, Teil 1: Materielle Kultur, Teil 2: Geistige Kultur]. Warszawa ²1967.
- Nadolski Andrzej (Hrsg.), *Plemista – średniowieczny gródek w ziemi chełmińskiej* [Plemista – eine mittelalterliche Burg im Kulmer Land]. Warszawa 1985.
- Nowak Zenon Hubert (Hrsg.), *Die Rolle der Ritterorden in der mittelalterlichen Kultur* [Materialien der Colloquia Torunensia Historica, 7.–8. Oktober 1983, Institut für Geschichte und Archivkunde der Nikolaus-Copernicus-Universität Toruń]. Toruń 1985.
- Okulicz-Kozaryn Lucja, *Życie codzienne Prusów i Jaćwīgów w wiekach średnich IX–XIII w.* [Das Alltagsleben der Prußen und Jätwīgen im Mittelalter vom 9. bis 13. Jahrhundert]. Warszawa 1983.
- Piekarczyk Stanisław, *W średniowiecznej rzeczywistości* [Die mittelalterliche Realität]. Warszawa 1987.
- Ptaśnik Jan, *Kultura wieków średnich. Życie religijne i społeczne* [Die Kultur des Mittelalters. Religiöses und gesellschaftliches Leben]. Warszawa ²1959.
- Ptaśnik Jan, *Kultura włoska wieków średnich w Polsce* [Die mittelalterliche Kultur Italiens in Polen]. Warszawa ²1959.
- Rutkowska-Plachcińska Anna, *Materialne warunki bytu ubogich w miastach późnośredniowiecznych na zachodzie Europy* [Die materiellen Existenzbedingungen der Armen in den spätmittelalterlichen Städten Westeuropas]. Wrocław 1988.
- Samsonowicz Henryk, *Późne średniowiecze miast nadbałtyckich. Studia nad dziejami Hanzy nad Bałtykiem* [Das Spätmittelalter in den Ostseestädten. Studien zur Geschichte der Hanse an der Ostsee]. Warszawa 1968.
- Samsonowicz Henryk, *Życie miasta średniowiecznego* [Das Leben in der mittelalterlichen Stadt]. Warszawa 1970.
- Samsonowicz Henryk, *Złota jesień polskiego średniowiecza* [Der goldene Herbst des polnischen Mittelalters]. Warszawa 1971.

- Samsonowicz Henryk, Kobiety w miastach późnego średniowiecza [Die Frauen in den spätmittelalterlichen Städten]. In: Polska w świecie. Szkice z dziejów kultury polskiej. Warszawa 1972, 159–168.
- Samsonowicz Henryk, Kultura średniowiecznej Warszawy [Die Kultur des mittelalterlichen Warschau]. In: J. Kazimierski u.a., Kultura Warszawy. Warszawa 1979, 13–26.
- Sieciechowiczowa Lucyna, Życie codzienne w renesansowym Poznaniu [Das Alltagsleben in Posen zur Renaissancezeit]. Warszawa 1976.
- Strzelczyk Jerzy, Iroszkoci w kulturze średniowiecznej Europy [Die Iroschotten in der europäischen Kultur des Mittelalters]. Warszawa 1987.
- Tabaczyńska Eleonora (Hrsg.), Italia [Italien] (Kultura Europy wczesnośredniowiecznej 10) Wrocław 1980.
- Tymieniecki Kazimierz, Historia chłopów polskich, Tom I: Do końca XIII w., Tom II: Schyłek średniowiecza [Geschichte der polnischen Bauern, Bd. 1: Bis zum Ende des 13. Jahrhunderts, Bd. 2: Bis zum Ausgang des Mittelalters]. Wrocław 1965 f.

Ausgewählte Zeitschriften und Reihen

Kwartalnik Historii Kultury Materialnej [Vierteljahrsschrift für die Geschichte der Materiellen Kultur]. Warszawa 1953 ff.

Spółeczeństwo Polski średniowiecznej. Zbiór studiów [Die Gesellschaft im mittelalterlichen Polen. Studien]. Warszawa 1981 ff.

Spółeczeństwo staropolskie. Studia i szkice [Die altpolnische Gesellschaft. Studien und Aufsätze]. Warszawa 1976 ff.

Studia i Materiały z Historii Kultury Materialnej [Studien und Materialien zur Geschichte der Materiellen Kultur]. Wrocław 1952 ff.

Studia Źródłoznawcze. Commentationes [Quellenstudien]. Warszawa 1957 ff.

Zusätzliche bibliographische Hinweise

Die ältere Literatur zum Gegenstand ist systematisch erfaßt in der *Bibliografia historii Polski*, herausgegeben von Ludwik Finkel, Bd. 1 und 2, Kraków 1891 und 1906. Supplementband 1916, als Faksimile neu aufgelegt Warszawa 1956.

Neuerscheinungen aus der polnischen Geschichtswissenschaft werden laufend in einer jährlichen Publikation des Institutes für Geschichte der Polnischen Akademie der Wissenschaften veröffentlicht, die ebenfalls den Titel *Bibliografia historii Polski* trägt.

Einen schnellen Zugang zu literarischen Quellen ermöglicht darüber hinaus die *Bibliografia literatury polskiej. Nowy Korbut*, herausgegeben von Roman Pollack, Bd. 1–3, Warszawa 1963–65, die vom Institut für Literaturforschung der Polnischen Akademie der Wissenschaften herausgegeben wurde.

Auflösung der verwendeten Abkürzungen

APH – Acta Poloniae Historica

BHS – Biuletyn Historii Sztuki

KHKM – Kwartalnik Historii Kultury Materialnej

PSL – Polska Sztuka Ludowa

SDGW – Studia i Materiały z Historii Gospodarstwa Wiejskiego

Register der Autoren und Herausgeber

Abramowicz Andrzej	26
Antosiewicz Klara	42
Arszyński Marian	24
Banaszkiewicz Jacek	12, 37
Baranowski Bohdan	12, 15, 18, 45
Baranowski Władysław	37
Barański Marek	48
Bardach Juliusz	45
Barg Leszek	42
Barnycz-Gupieniec Romana	24, 26
Bartkiewicz Filomena	45
Bartkiewicz Magdalena	24
Berdecka Anna	24
Bękowska Barbara	18
Bieniarzówna Janina	18, 49
Bieniek Stanisław	37
Biskup Marian	18, 48
Błaszczyk Iwona	15
Bobowski Kazimierz	37
Bogucka Maria	12, 24, 39, 49
Bolz Bogdan	18
Bogatyński Władisław	30
Borkowska Urszula	12, 38
Borysiewicz M.	42
Brzezińska Barbara	18
Buczek Karol	26
Bugaj Roman	34
Bukowska-Gorgonyi Krystyna	45
Burchardt Jerzy	18
Bylina Stanisław	34, 38
Byrska Eleonora	24
Chmielewski Stefan	26, 27
Chrościcki Juliusz A.	15, 18, 38
Cieśla Irena	24
Cieślak Edmund	45
Czacharowska Irena	34
Czekajewska Anna	19
Dąbówna Barbara	27
Dąbrowska Elżbieta	19
Dąbrowska Maria	12, 25
Dąbrowski Henryk	27

Dąbrowski Kazimierz	50
Dembińska Maria	12, 27, 30, 31
Deptuła Czesław	31, 34
Dobrowolski Paweł T.	19, 38, 42, 45
Dobrowolski Tadeusz	27
Dobrzeński Tadeusz	15
Dola Kazimierz	42
Doroszewska Anna	48
Dowiat Jerzy	34
Drzymała Kazimierz	38
Dumała Krzysztof	48
Dużyk Józef	34
Dworzyńska Wiesława	47
Dydowiczowa Janina	12
Dziwulski Władysław	38
Dziwik Kazimierz	27
Eberle Lidia	12, 27, 32
Falkowski Grzegorz	42
Finkel Ludwik	53
Froch Władysław	42
Gajerski Stanisław F.	27
Gardowski Aleksander	27
Gąsiorowski Antoni	45
Geremek Bronisław	12, 19, 22, 23, 34, 35, 36, 37, 45, 48, 50
Gieysztor Aleksander	12, 34, 35, 38, 50
Głapa Adam	32
Głowacki Witold	43
Główka Dariusz	43
Godłowski Kazimierz	13
Gołębiewska Anna	19
Gostwicka Janina	15, 25
Góra Jan W.	19
Górski Karol	13, 38
Grabski Andrzej F.	19
Grabski Władysław	25, 45
Grajewski Henryk	46
Grochulska B.	27, 28
Grodziski Stanisław	46
Gromski Jerzy	43
Grudziński Tadeusz	38
Grzeszczuk Stanisław	19
Gula Jerzy	32
Gutkowska-Rychlewska Maria	32
Gutowski Maciej	15
Hemperek Piotr	46
Hensel Witold	13, 29, 38, 50
Hensłowa Maria	48

Herbst Stanisław	50
Hertel Jacek	20
Hiłczarówna Zofia	13
Horn Maurycy	20, 43
Huszał Grzegorz	43
Inglot Stefan	20, 50
Iwańczak Wojciech	48
Januszczyński Józef	43
Jasiewicz Zbigniew	27
Jasiński Tomasz	25
Jażdżewski Konrad	13, 27, 47
Jelicz Antonina	50
Jodłowski Krzysztof	15
Jońca Edmund	38
Kabacińska Grażyna	48
Kaczmarek Michał	20
Kajzer Leszek	13, 25, 32
Kalinowski Lech	16
Kamińska Janina	32
Kamler Marcin	46
Karłowska-Kamzowa Alicja	16
Karp Marek J.	20
Karpiński Andrzej	20, 27, 28, 38, 43
Karwasińska Jadwiga	50
Karwin Józef	34
Karwot Edward	20
Każmierczyk Józef	25, 35
Kąsinowski Antoni	25
Kierska Halina	20
Kiersnowska Teresa	39
Kiersnowski Ryszard	20, 31, 51
Kiryk Feliks	39
Kłoczowski Jerzy	39, 41
Koczerska Maria	32, 46, 49
Koczorowska-Pielińska Ewa	28
Kopeć Jerzy	39
Korolec Jerzy	35
Korolewicz Grażyna	39
Kostrzewski Józef	39
Kotelko Stanisław	43
Kowalczyk Małgorzata	39
Kowalczykówna Maria	20, 21
Kowska-Lewicka Anna	31
Kowski Krzysztof M.	13
Kozłowska-Budkowa Zofia	21
Kramperowa Maria	35
Kranzow Irena	31

Krassowski Witold	25
Kręt Helena	28, 49
Kruppé Jerzy	13, 27, 28
Krzyżaniakowa Jadwiga	35
Kuchowicz Zbigniew	31, 43
Kuczyński S.	49
Kula Witold	13
Kunysz Antoni	25
Kupisz Kazimierz	21
Kürbis (Kürbisówna) Brygida	21, 35
Kurek-Lesik Ewa	49
Kutrzeba-Pojnarowska Anna	13
Kwapieniowa (Kwapień) Maria	13, 28
Kwilecka-Podemska Seweryna	16
Labuda Gerard	35
Labudda Alfons	39
Lalik Tadeusz	25, 39
Lapis Bohdan	39
Lapis Danuta	39
Lauferski Antoni	21
Leciejewicz Lech	13, 51
Lesiński Bogdan	46
Lewariński Julian	35, 51
Lewiński Stefan	43
Ligeża Elżbieta	43
Lomnicka-Żakowska Ewa	16
Łosiński Władysław	13
Łowmiański Henryk	29
Łuczak Czesław	16
Łydowska-Sowina Urszula	21
Maik Jerzy	32
Maisel Witold	21, 35, 46
Majchrzak Józef	21
Majewka-Maszkowka Bożenna	16
Majewski Kazimierz	14, 18
Maleczyńska Ewa	35
Maleczyńska Kazimiera	35
Malicki Jan	35
Mallek Janusz	22
Manikowska Halina	35
Manteuffel Tadeusz	39
Marek Jakub W.	32
Marez Teresa	51
Markiewicz Maria	28
Markowski Mieczysław	21
Maroszek Józef	28
Matusik Leokadia	36, 39

Matuszewski Józef	28, 39
Mączak Antoni	14, 28, 36, 51
Mąkinia Franciszek	21
Meštan Antonin	21
Michałowski Roman	40
Miodońska Barbara	16
Miśkiewicz Maria	40
Młynarska Marta	14
Molnar Amadeo	36
Moszyński Kazimierz	51
Mrozowski Przemysław	40
Mrukówna Julia	46
Nadolski Andrzej	33, 51
Nahlik Adam	32
Nasiłowski Kazimierz	40
Nowak Zenon H.	51
Nożyńska Zofia	47
Okulicz-Kozaryn Lucja	51
Orzechowski Kazimierz	22, 46
Orzełska-Konarska Barbara	28
Pachoński Jan	28
Panek Bronisław	43
Pasłowska Janina	36
Pazdur Jan	14, 50
Pela Włodzimierz	27
Pękacka-Zechmeister Wacława	33
Piech Zenon	33
Piechocińska Janina	22
Piecuch Bernadeta	22
Pielarczyk Stanisław	14, 44, 51
Pieńkowska Hanna	29
Pieradzka Krystyna	36
Pierożyńska Czesława	22
Piszczkowski Mieczysław	22
Podgórska-Kławe Zofia	44
Podwińska Zofia	16, 29
Pollack Roman	53
Popiół-Szymańska Aleksandra	22
Porschmann Brigitte	22
Pospiech Andrzej	22
Potocki P.	42
Potkowski Edward	22, 36, 40
Pruss W.	27, 28
Przeździecka Maria	16
Ptaśnik Jan	51
Puciata Maria	40
Ratkowska Paulina	16

Rąbecka-Brykczyńska Irena.	31
Rączkowski Witold	22
Rehorowski Marian	17, 25
Rembowska Irena	29
Reychmanowa Wanda	17
Roeska Wojciech	44
Roman Stanisław	47
Rosen-Przeworska Janina	33
Roslanowski Tadeusz	14
Rulewicz Marian	47, 48
Rutkowska-Plachcińska Anna	36, 44, 48, 51
Rutkowski Piotr	44
Samek Jan	17
Samsonowicz Agnieszka	29
Samsonowicz Henryk	29, 44, 49, 51, 52
Sawicka Stanisława	33
Sawicki Witold	17
Schwan Jadwiga	44
Schwan Stanisław	22, 44
Seweryn Tadeusz	17, 33
Sieciuchowiczowa Lucyna	52
Sieradzan Wiesław	22
Skulimowski Mieczysław	44
Ślawska Aniela	17
Ślowiński Jan	47
Sobczak T.	31
Sobociński Marian	31
Soltan Andrzej	36
Staszko Michał	47
Stąpiński Andrzej	29, 47
Strzelczyk Jerzy	52
Stęszewska Zofia	48
Sucheni-Grabowska Anna	23
Sułowska Maria	26
Szczaniecki Paweł	36
Szelińska Wacława	23
Szulcówna Aleksandra	48
Śnieżyńska-Stolot Ewa	40, 49
Świerk Alfred	36, 37
Świeżewski Stefan	37
Tabaczyńska Eleonora	13, 52
Tandecki Janusz	23, 31
Tazbir Janusz	23, 40, 41, 47
Tomkiewicz Władysław	17
Trawkowski Stanisław	29, 41, 49
Turnau Irena.	14, 17, 29, 32, 33
Turska Krystyna	14, 17, 18, 33

Tymieniecki Kazimierz	52
Tyszkiewicz Jerzy	44
Urban Waław	37
Vetulani Adam	47
Vielrose Egon	31
Waławander Antoni	44
Walicki Michał	50
Wąsowicz Teresa	18
Widy-Tyszkiewicz Ewa	44
Wieclawski Bogusław	31
Wielgosz Zbigniew	49
Wiesiołowski Jacek	29, 37, 49
Wiklak Henryk	29, 33, 34
Winowski Leszek	23, 41
Wiśniewski Eugeniusz	41
Witkowska Aleksandra	23, 41
Witkowska Maria H.	41
Wloch Violetta	34
Włodarski Maciej	23
Wokroj Franciszek	49
Wolff A.	18
Wolny Jerzy	23, 37, 41
Wowrzonowska Zdzisława	18
Wójcik Walenty	41
Wróblewski Tadeusz	14
Wyczański Andrzej	15, 23, 26, 29, 32, 37
Wyrobisz Andrzej	15, 24, 26, 28, 29
Wyrozumka Bożena	47
Wyrozumski Jerzy	29, 30, 34
Zaremska Hanna	37, 42, 47
Zathey Jerzy	24, 42
Zawisza Alicja	49
Zbierski Andrzej	30
Zembrzusi Ludwik	44
Zientara Benedykt	30
Zin Witold	45
Zoll-Adamikowa Hanna	42
Żaki Andrzej	15
Żaryń Stanisław	26
Żelazek Józef	24